

Jeugdmonitor 2008

Onderzoek onder Nijmeegse jongeren van 10 t/m 17 jaar

Inhoudsopgave

1	Samenvatting	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Leefwerelden	6
1.2.1	Woonbuurt	6
1.2.2	Thuis	6
1.2.3	School	6
1.3	Probleemgedrag	7
1.4	Invulling vrije tijd	9
1.5	Meer uitkomsten in de rapportage	12
2	Inleiding	13
2.1	Doel Jeugdmonitor	13
2.2	Uitvoering Jeugdmonitor	13
2.3	Relatie met E-MOVO	14
2.4	Opzet rapportage	14
3	Nijmeegse jeugd: aantallen en spreiding	17
3.1	Inleiding	17
3.2	Aantallen	17
3.3	Spreiding van de jeugd over de stad	19
4	Leefwerelden	21
4.1	Inleiding	21
4.2	Woonbuurt	21
4.3	Thuis	24
4.4	School	24
5	Probleemgedrag	29
5.1	Inleiding	29
5.2	Strafbare feiten plegen	29
5.3	Jongerenoverlast	33
5.4	Schatting percentage "probleemrijke" jongeren in Nijmegen	34
6	Invulling vrije tijd	37
6.1	Inleiding	37

Colofon

Uitgave

Afdeling Onderzoek en Statistiek, Directie Wijk en Stad,
gemeente Nijmegen
oktober 2008

Informatie

Tel: 024-3292277 (Ad Manders)
E-mail: onderzoek.statistiek@nijmegen.nl

6.2 Naschoolse activiteiten	37
6.3 Gebruik ontmoetingsplekken in de buurt	39
6.4 Sporten	40
6.5 Cultuurdeelname	45
6.6 Vrijwillig jeugdwerk	47
6.7 Uitgaan	48
6.8 Bijbaantjes en geld	48
6.9 Informatie opzoeken op internet	49
6.10 Meedenken met bestuur	51

1 Samenvatting

De derde Jeugdmonitor laat opvallende verschuivingen zien ten opzichte van de voorgaande metingen in 1999 en 2003:

- *Meer jongeren vinden hun woonbuurt prettig, schoon, heel en veilig. En ook over de contacten tussen jongeren onderling en tussen jong en oud in de buurt oordelen jongeren positiever.*
- *Meer jongeren zijn tevreden over het contact met hun ouders/verzorgers.*
- *Minder jongeren geven aan dat ze spijbelen en dat ze op school slachtoffer van pesten worden.*
- *Het bereik van enkele jeugdvoorzieningen is toegenomen (sport- en speelplekken, naschoolse activiteiten).*
- *De effecten van sportstimulering worden zichtbaar.*
- *Minder jongeren geven aan strafbare feiten te plegen en het percentage "probleemrijke" jongeren lijkt te zijn afgenomen. Tegelijk zien we dat instellingen steeds meer probleemjongeren in beeld hebben.*

1.1 Inleiding

Eind 2007, begin 2008 heeft de afdeling Onderzoek en Statistiek (O&S) in opdracht van de Directie Inwoners de derde meting van de Jeugdmonitor uitgevoerd. Eerdere metingen vonden plaats in 1999 en 2003. Met de Jeugdmonitor volgen we ontwikkelingen bij de Nijmeegse jeugd van 10 t/m 17 jaar door een grote groep uit deze leeftijdscategorie een uitgebreide vragenlijst in te laten vullen. De focus ligt op onderwerpen waar de gemeente invloed op kan uitoefenen, zoals:

- het voorzieningenaanbod voor de jeugd;
- de leefbaarheid en veiligheid in de woonbuurten;
- probleemgedrag bij jongeren.

Ook de GGD heeft in 2007 onderzoek onder Nijmeegse jongeren gedaan, namelijk het E-MOVO onderzoek onder leerlingen in de klassen 2 en 4 van het voortgezet onderwijs (13-16-jarigen)¹. De leerlingen hebben een internetvragenlijst ingevuld over hun gezondheid, welbevinden en leefstijl.

De Jeugdmonitor en E-MOVO vullen elkaar aan en geven tezamen veel informatie over hoe het met de Nijmeegse jeugd gaat.

Meer informatie over de opzet en uitvoering van de Jeugdmonitor kunt u lezen in hoofdstuk 2. Hieronder vindt u een samenvatting van de uitkomsten van de monitor.

¹ E-MOVO 2007/2008: gezondheid, welzijn en leefwijze van jongeren in de gemeente Nijmegen, GGD Regio Nijmegen, oktober 2008.

1.2 Leefwerelden

1.2.1 Woonbuurt

Positiever oordeel over de woonbuurt

Een ruime meerderheid van de jongeren vindt de eigen woonbuurt prettig (90% van de 10-11-jarigen en 87% van de 12-17-jarigen). In vergelijking met 2003 vinden meer jongeren hun buurt prettig, schoon, heel en veilig. Ook zijn jongeren nu positiever over de contacten tussen jongeren onderling en tussen jong en oud in de buurt.

Deze verschuivingen zien we zowel in de aandachtsgebieden² als in de overige gebieden binnen Nijmegen. Wel blijft het zo dat jongeren in de aandachtsgebieden een stuk minder positief over verschillende aspecten van de buurt oordelen dan jongeren in de overige wijken. Een voorbeeld is dat jongeren in de aandachtsgebieden vaker van mening zijn dat vervelende groepjes jongeren het voor de andere jongeren en volwassenen in de buurt verpesten: 36% van de jongeren in de aandachtsgebieden tegenover 18% van de jongeren in de overige wijken.

Behoeftte aan extra sport- en speelplekken blijft groot, maar is wel afgenomen

Met de sport- en speelplekken in de buurten worden meer jongeren bereikt dan in 2003 (89% van de 10-11-jarigen en 63% van de 12-17-jarigen). Veel jongeren geven aan na schooltijd het liefst bij verenigingen en/of op veldjes en pleintjes in de buurt te sporten. Behalve om te sporten worden de sport- en speelplekken veel gebruikt om er te hangen en kletsen.

De behoefte aan extra plekken en activiteiten in de buurt blijft groot, maar is ten opzichte van 2003 wel afgenomen. Er is met name behoefte aan plekken waar men kan voetballen en/of elkaar kan ontmoeten. Ook is er behoefte aan meer jongerencentra en wijkcentra met jongerenactiviteiten. Andere vaker opgeschreven buurtprioriteiten zijn een schone en verkeersveilige buurt.

1.2.2 Thuis

Meer jongeren positief over contact met ouders

In vergelijking met de voorgaande metingen oordelen jongeren positiever over het contact met hun ouders: 88% van de 12-17-jarigen vindt dat de ouders voldoende tijd voor hen hebben (was 80% in 1999) en 80% kan goed met de ouders praten over de dingen die hen echt bezighouden (was 70% in 1999). Bij de *jongeren van 15 tot en met 17* en bij *niet-westerse allochtone jongeren* liggen deze percentages wat lager.

1.2.3 School

Schoolbeleving niet veranderd, spijbelen afgenomen

Meer dan de helft van de leerlingen op de basisschool en in het voortgezet onderwijs vindt het leuk op school. En er is een grote groep van bijna 40% met een gemengd gevoel over school (soms leuk en soms niet leuk). Van de 10-11-jarige

² Aandachtsgebieden zijn gebieden waar sprake is van sociaal-maatschappelijke achterstand en waar relatief veel problemen spelen. Het gaat onder meer om Oud West, Willemskwartier, Hatert, Neerbosch-Oost en delen van Dukenburg en Lindenholt.

basisschoolleerlingen vindt 2% het op school *niet* leuk. Op de middelbare school neemt dit percentage toe van 5% bij de 2^e klassers naar 10% bij de 4^e klassers³. In 2003 zagen we ongeveer hetzelfde beeld.

Minder jongeren dan in 2003 geven aan te spijbelen: 6% van de basisschoolleerlingen (tegenover 9% in 2003) en 15% van de 2^e en 4^e klassers in het voortgezet onderwijs (tegenover 18% in 2003⁴).

We kunnen dit beeld niet bevestigen met cijfers uit verzuimregistraties. Uit de verzuimcijfers voor de afgelopen jaren kunnen we geen duidelijke trend afleiden, omdat fluctuaties in die cijfers voor een onbekend deel met administratieve zaken te maken hebben.

Afname pesten en onveiligheidsgevoelens op school

Sinds 1999 is er sprake van een duidelijke afname van het aantal basisschoolleerlingen dat regelmatig gepest wordt (van 19% naar 9%). Niet veranderd is dat circa 1 op de 5 leerlingen vindt dat de school te weinig doet om pesten te voorkomen.

Bij de middelbare scholieren is het percentage dat regelmatig slachtoffer van pesten is meer constant (5%).

In de afgelopen periode was er in de media veel aandacht voor *pesten via internet*.

Minder dan 1% van de Nijmeegse jongeren geeft aan hier slachtoffer van te zijn geweest. Circa 3% van de jongeren geeft aan zich hier schuldig aan gemaakt te hebben.

Minder jongeren dan bij de voorgaande metingen voelen zich op school wel eens onveilig (4% van de basisschoolleerlingen en 2% van de leerlingen in het voortgezet onderwijs).

Gesprekken op school over problemen helpen jongeren vooruit

Tegen de veertig procent van de leerlingen op de basisschool en in het voortgezet onderwijs heeft wel eens met medewerkers van school over persoonlijke problemen gesproken. Vaak doen ze dat met de onderwijzer(es) of mentor. Een ruime meerderheid van de leerlingen is tevreden over die gesprekken. Tegen de 90% is van mening dat de gesprekken in meer of minder mate geholpen hebben bij het oplossen van de problemen.

Bij twee derde van de leerlingen in het voortgezet onderwijs is bekend dat ze met hun problemen bij de schoolmaatschappelijk werker terecht kunnen; 5% heeft wel eens met een schoolmaatschappelijk werker gesproken.

1.3 Probleemgedrag

Uit de eerdere Jeugdmonitor-metingen weten we dat hoe het thuis, op school en in de vriendengroep met jongeren gaat medebepalend is voor delinquent gedrag. Hierboven zijn enkele positieve ontwikkelingen met betrekking tot die leefwerelden van jongeren geschetst. Zien we nu ook positieve verschuivingen als het gaat om het plegen van strafbare feiten?

³ Bron: E-MOVO 2007.

⁴ Bron: E-MOVO 2007.

Minder jongeren geven aan strafbare feiten te plegen

In vergelijking met de voorgaande metingen geven minder jongeren aan dat ze in het voorgaande jaar één of meer soorten strafbare feiten⁵ gepleegd hebben: 13% van de 10-11-jarigen (tegenover 19% in 2003) en 32% van de 12-17-jarigen (tegenover 39% in 2003). Deze daling zien we bij alle categorieën strafbare feiten waarnaar gevraagd is: diefstal, vandalisme en in minder mate geweldsdelicten⁶.

Jongens plegen meer strafbare feiten dan meisjes, en dan met name de *jongens vanaf 15 jaar*.

Ruim 200 meerplegers en veelplegers van 12 tot en met 17 jaar

Ook het percentage jongeren dat aangeeft in het voorgaande jaar meer dan vijf soorten delicten gepleegd te hebben, is gedaald: van 9% in 1999 naar 3% in 2008.

Het is voorstelbaar dat jongeren die veel strafbare feiten plegen minder snel aan de Jeugdmonitor zullen deelnemen. Gegevens van het Korps landelijke politiediensten (KLPD) over *jeugdige beginners, meerplegers en veelplegers*⁷ bieden interessante aanvullende informatie. Bij de politie blijken ruim 200 Nijmeegse *jeugdige meer- en veelplegers van 12 tot en met 17 jaar* bekend te zijn (is ruim 2% van alle 12-17-jarigen). Ruim de helft van hen is *autochtoon*, maar relatief gezien behoren tot de jeugdige meer- en veelplegers veel *niet-westerse allochtonen*. Daarnaast zijn er bij de politie 239 *jeugdige beginners* uit Nijmegen bekend (is 2,5% van alle 12-17-jarigen). Cijfers voor eerdere jaren laten een stijging van het totaal aantal 12-17-jarige verdachten zien in de periode 2003-2005, gevolgd door een daling in 2006 (cijfer voor 2007 nog niet definitief). In 2006 was het totaal aantal 12-17-jarige verdachten (353) wel hoger dan in 2003 (283) en de cijfers voor 2007 duiden op een verdere stijging.

Aanwijzingen voor een afname van het percentage "probleemrijke" jongeren

De Jeugdmonitor en E-MOVO tezamen geven een beeld van het aandeel "probleemrijke" jongeren in de stad. Daarmee bedoelen we jongeren die *zwaardere overlast veroorzakend probleemgedrag* vertonen (jongeren die veel soorten strafbare feiten en/of ernstige strafbare feiten plegen) *en/of zwaardere psychische problemen* hebben.

Op grond van cijfers uit de Jeugdmonitor en van het KLPD kunnen we afleiden dat 3 à 5% van de 12-17-jarigen zwaardere overlast veroorzakend probleemgedrag vertoont (tegenover 7 à 8% in 2003). Het gaat met name om *jongens van 15 t/m 17 jaar*. Uit E-MOVO blijkt dat 5% van de 13-16-jarigen zwaardere psychische problemen heeft (tegenover 6 à 7% in 2003). Deze problemen komen het meest voor bij de *15-16-jarige meisjes*.

⁵ Aan de 12-17-jarige jongeren zijn 24 lichte tot zware strafbare feiten voorgelegd, met de vraag of zij zich daar in de afgelopen 12 maanden schuldig aan hebben gemaakt. Aan de 10-11-jarigen zijn 16 strafbare feiten voorgelegd.

⁶ Er is gevraagd naar verschillende soorten diefstal, vandalisme en geweldsdelicten.

⁷ Jeugdige veelpleger: een persoon in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar die in zijn gehele criminele verleden meer dan vijf processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar. Jeugdige beginner: verdachte in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar met een antecedent (aanhouding) in het peiljaar (tijdens welke één of meer misdrijven kunnen zijn gepleegd) die nooit eerder van een misdrijf werd verdacht.

Jeugdige meerpleger: verdachte in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar die geen jeugdige beginner of veelpleger is.

De uitkomsten wijzen op een beperkte overlap tussen de groep met zwaarder overlast veroorzakend probleemgedrag en de groep met zwaardere psychische problemen. Ook uit de voorgaande Jeugdmonitor-metingen kwam naar voren dat die overlap beperkt was⁸. Zo komen we tot een geschat percentage van tegen de 10% "probleemrijke" jongeren (tegenover circa 15% in 2003).

Naast de groep "probleemrijke" jongeren is er een grotere groep jongeren, die in lichtere mate overlast veroorzaakt en/of lichtere psychische problemen heeft (circa 30%).

Aanwijzingen voor een toename van het aantal hulpbehoevende jongeren

Op basis van de antwoorden van jongeren zelf constateren we dat het aandeel "probleemrijke" jongeren lijkt te zijn afgenomen. Maar tegelijk laten gegevens uit andere bronnen zien dat er bij instellingen steeds meer jongeren met problemen in beeld zijn:

- Het aantal jeugdigen met een ondertoezichtstelling (OTS) steeg van 430 in 2005 naar 483 in 2007. In diezelfde periode steeg ook het aantal jeugdigen met een voogdijmaatregel (van 58 naar 70).
- In de regio Nijmegen lag het aantal aanmeldingen voor vrijwillige jeugdhulpverlening in 2007 (1.176) 15% hoger dan in 2006. Dit zou te maken kunnen hebben met het uitbouwen van de zorgstructuur voor de 0-4-jarigen in Nijmegen (Kijk op Kleintjes) en Wijchen. In 2007 ging het bij 14% van de aanmeldingen om kinderen tot 6 jaar, tegenover 10% in 2006.
- Het aantal meldingen van kindermishandeling bij het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) nam in 2007 opnieuw toe (met 4%), maar dat wil niet direct zeggen dat kindermishandeling ook vaker voorkomt⁹.
- Het aantal Nijmeegse jongeren beneden de 18 in een instabiele woonsituatie lijkt te zijn toegenomen. Volgens een raming van O&S waren er in 2007 in Nijmegen tussen de 40 en 73 van deze jongeren. Ze hebben wel een thuisadres, maar slapen vanwege een problematische thuissituatie op wisselende adressen.
- In de eerste 8 maanden na de opening van het CWI-jongerenloket begin 2008 hebben zich 1.000 jongeren uit de regio gemeld, die met hun opleiding zijn vastgelopen.
- Politiecijfers laten zien dat het aantal 12-17-jarige verdachten sinds 2003 gestegen is.

1.4 Invulling vrije tijd

De Jeugdmonitor biedt *geen* totaaloverzicht van alle soorten vrijetijdsbesteding door de jeugd. We hebben vooral vragen gesteld over vormen van vrijetijdsbesteding, waar de gemeente met haar beleid invloed op kan uitoefenen. Via het E-MOVO onderzoek is informatie beschikbaar over andere populaire vrijetijdsbestedingen, zoals computerspelletjes spelen, e-mailen, chatten, surfen op internet, bellen en SMS-en.

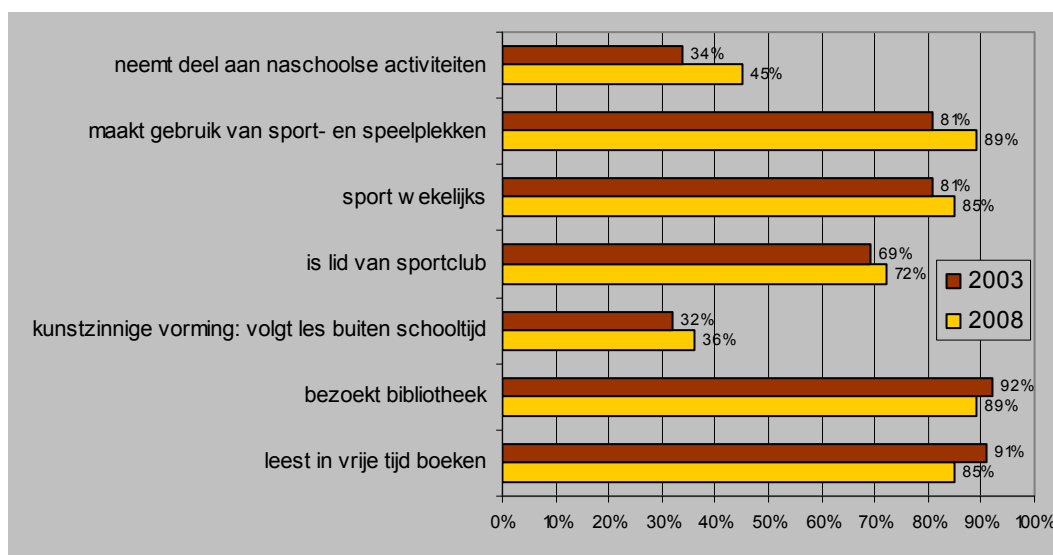
⁸ In de voorgaande Jeugdmonitor-metingen waren behalve vragen over overlast veroorzakend probleemgedrag ook vragen over de psychische gezondheid opgenomen.

⁹ Bron gegevens over OTS, voogdij, vrijwillige jeugdhulpverlening en AMK: Jaarverslag 2007 Bureau Jeugdzorg Gelderland.

Bereik van diverse jeugdvoorzieningen en activiteiten toegenomen

In vergelijking met 2003 nemen meer 10-11-jarigen deel aan naschoolse activiteiten (zie Figuur 1). Met name op *open wijkscholen*¹⁰ en *sportieve scholen*¹¹ is het bereik van de naschoolse activiteiten hoog: 65 respectievelijk 71% van de leerlingen van 10 en 11 jaar. Veel leerlingen vinden de activiteiten leuk.

Figuur 1: deelname aan verschillende vrijetijdsbestedingen door 10-11-jarige jongeren

Verschiedende cijfers in Figuur 1 laten zien dat de sportdeelname bij de 10-11-jarigen is toegenomen. Daarbij zullen de investeringen in sportplekken en sportstimulering een rol hebben gespeeld. Zo blijkt ruim driekwart van de 10-11-jarige basisschoolleerlingen op *open wijkscholen en sportieve scholen* en ruim veertig procent van de leerlingen op *andere basisscholen* aan één of meer sportstimuleringsactiviteiten deelgenomen te hebben; 13% van de deelnemers aan die activiteiten is lid van een sportclub geworden. Bij specifieke doelgroepen van sportstimulering - *niet-westerse allochtone jongeren en jongeren in aandachtsgebieden* - is het effect van de activiteiten duidelijk groter. Daarbij hoort wel een kanttekening. Binnen de groep allochtone jongeren lijkt het effect groter bij de allochtone *jongens* dan bij de allochtone *meisjes*. Net als bij de voorgaande Jeugdmonitor-metingen is de sportdeelname het laagst bij *allochtone meisjes*.

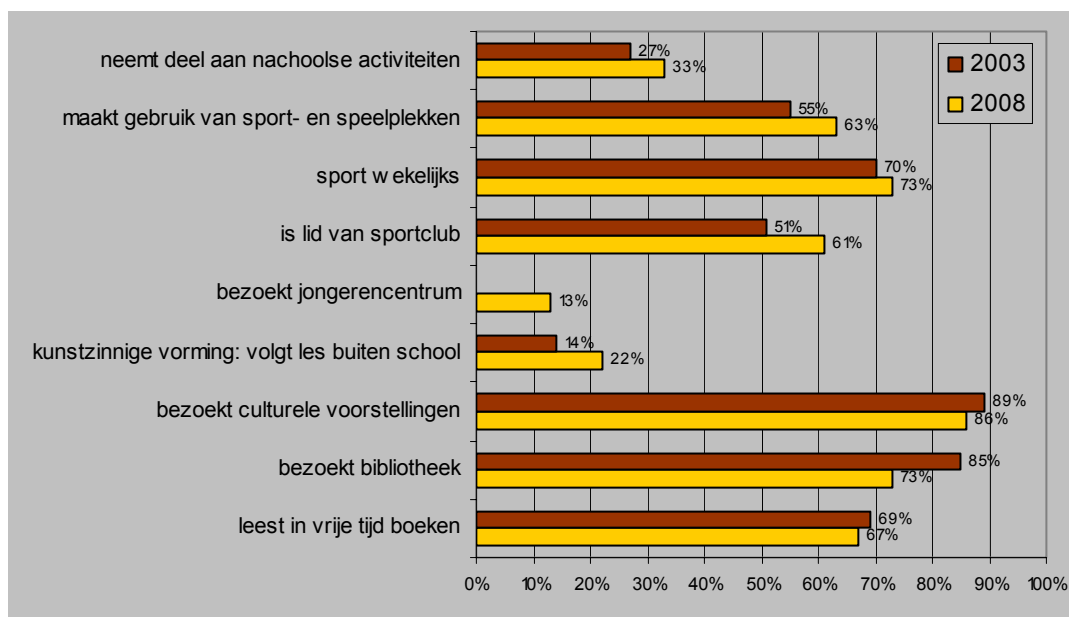
¹⁰ Een open wijkschool (landelijk ook wel "Brede School" genoemd) is een wijkvoorziening waarin voorzieningen op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg zijn geïntegreerd. In Nijmegen zijn 12 open wijkscholen, waaronder in totaal 14 locaties vallen.

¹¹ Een sportieve school is een basisschool waar sporten, spelen, bewegen en gezondheid een belangrijke plaats innemen, zowel tijdens als na schooltijd. Een sportieve school heeft een gediplomeerde vakleerkracht in dienst voor de lessen bewegingsonderwijs. Na schooltijd organiseert een sportleider sportactiviteiten in of in de nabijheid van de school. Dit gebeurt vaak in samenwerking met sportverenigingen. In 2007 waren er 12 sportieve scholen in Nijmegen.

Het percentage 10-11-jarigen dat buiten schooltijd les in creatieve activiteiten volgt (muziekles, dansles, enzovoorts) is licht gestegen. Het percentage dat de bibliotheek bezoekt is licht gedaald en dat geldt ook voor het percentage lezers.

Bij de 12-17-jarigen zien we dezelfde ontwikkelingen als bij de 10-11-jarigen (zie Figuur 2).

Figuur 2: deelname aan verschillende vrijetijdsbestedingen door 12-17-jarige jongeren

Het nu gevonden percentage voor het gebruik van jongerencentra kunnen we niet exact vergelijken met 2003, maar lijkt weinig veranderd; 5% gaat wekelijks naar een jongerencentrum toe en 8% doet dat minder vaak. Tot de bezoekers van de jongerencentra behoren relatief veel *jongens*, *niet-westerse allochtonen* en *vmbo-leerlingen*.

Vier procent van 12-17-jarigen geeft aan veel geld tekort te komen

Diverse populaire vrijetijdsactiviteiten, zoals het gebruik van de mobiele telefoon, uitgaan en shoppen, kunnen veel geld kosten. Gemiddeld blijken de 12-17-jarigen €79 per maand te besteden te hebben¹². Ruim de helft van de 12-17-jarige jongeren (56%) geeft aan geld over te houden om te kunnen sparen, 30% kan goed rondkomen met het geld dat men krijgt en verdient, maar houdt (bijna) niets over om te kunnen sparen en 14% komt geld tekort: 10% *een beetje* en 4% *veel*. Bij E-MOVO heeft 2% van de leerlingen in het voortgezet onderwijs aangegeven meer dan 100 euro schuld te hebben.

¹² De jongeren is gevraagd wat ze per maand te besteden hebben als ze het zakgeld, het kleedgeld en het geld dat ze met bijbaantjes verdienen bij elkaar optellen.

1.5 Meer uitkomsten in de rapportage

Niet alle uitkomsten van de Jeugdmonitor zijn in deze samenvatting opgenomen. In het rapport kunt u ook cijfers vinden over de volgende onderwerpen:

- aantallen jongeren in de stad (paragraaf 3.2);
- de spreiding van jongeren over de stad (paragraaf 3.3);
- de mening van jongeren over het pesten van homoseksuelen jongeren (paragraaf 4.4);
- de behoefte aan huiswerkbegeleiding (paragraaf 4.4);
- de mening van jongeren over de aandacht voor kunst en cultuur op school (paragraaf 4.4);
- normbesef (paragraaf 5.2);
- het slachtoffer worden van delicten (paragraaf 5.2);
- jongerenoverlast (paragraaf 5.3);
- wensen m.b.t. jongerencentra (paragraaf 6.3);
- het gebruik van het Cruyff Court in Hatert (paragraaf 6.3);
- de populariteit van verschillende soorten sporten bij de jeugd (paragraaf 6.4);
- belemmeringen voor het lid worden van een sportclub (paragraaf 6.4);
- 10- en 11-jarigen jongeren zonder zwemdiploma (paragraaf 6.4);
- de belangstelling voor verschillende culturele genres (paragraaf 6.5);
- de bekendheid van en het bezoek aan culturele podia (paragraaf 6.5);
- het gebruik van de Cultuurpas C4J (paragraaf 6.5);
- het bereik van het vrijwillig jeugdwerk (paragraaf 6.6);
- uitgaan (paragraaf 6.7);
- bijbaantjes (paragraaf 6.8);
- het opzoeken van informatie via internet (paragraaf 6.9);
- de belangstelling voor het meedenken met het gemeentebestuur (paragraaf 6.10).

2 Inleiding

2.1 Doel Jeugdmonitor

Volgen van ontwikkelingen bij Nijmeegse jeugd

Met de Jeugdmonitor volgen we ontwikkelingen bij de Nijmeegse jeugd op verschillende terreinen. De focus ligt op onderwerpen waar de gemeente invloed op kan uitoefenen, zoals:

- het voorzieningenaanbod voor de jeugd (in de buurt en op school; op het gebied van sport, cultuur, ontspanning en zorg);
- de leefbaarheid en veiligheid in de woonbuurten;
- probleemgedrag bij jongeren.

De vragen in de monitor gaan over de leefwerelden van de jeugd (thuis, school, woonbuurt) en de invulling van de vrije tijd. Ook is gevraagd naar overlast veroorzakend probleemgedrag (plegen van strafbare feiten) en enkele andere problemen (pesten, geldgebrek).

De Jeugdmonitor dient als input voor verschillende beleidsprogramma's (zoals jeugd, onderwijs, sport, cultuur, wijken en veiligheid). Tevens geeft de monitor op een aantal vlakken inzicht in de effecten van beleid (bijvoorbeeld sportstimuleringsbeleid en beleid t.a.v. ontmoetingsplekken in de wijken). Voor diverse jeugdvoorzieningen meten we met de Jeugdmonitor hoeveel jongeren daarmee bereikt worden (bijvoorbeeld bereik van jongerencentra en van naschoolse activiteiten). Verder geeft de Jeugdmonitor een beeld van wensen van jongeren: aan welke voorzieningen en activiteiten hebben ze behoefte? En tenslotte geeft de Jeugdmonitor samen met E-MOVO (zie paragraaf 2.3) zicht op probleemgedrag bij jongeren.

2.2 Uitvoering Jeugdmonitor

Derde Jeugdmonitor

Eind 2007, begin 2008 is de Jeugdmonitor in opdracht van de Directie Inwoners voor de derde keer uitgevoerd. Eerder werd dat in 1999 en 2003 gedaan. Voor een belangrijk deel zijn dezelfde vragen als bij de voorgaande metingen gesteld. Maar er zijn ook nieuwe vragen opgenomen, bijvoorbeeld over het op school aanklaarten van problemen en over het zoeken van informatie op internet. De vragenlijst is opgesteld in overleg met het gemeentelijk programmateam jeugd.

Onderzoek op dezelfde wijze uitgevoerd

Net als bij de vorige metingen is het onderzoek verricht onder de Nijmeegse jongeren van 10 t/m 17 jaar. Vanaf 10 jaar zijn jongeren in staat om een uitgebreide schriftelijke vragenlijst in te vullen.

In totaal hebben 2.670 jongeren de vragenlijst toegestuurd gekregen. Tegelijk hebben we de ouders/verzorgers over het onderzoek geïnformeerd. Om een hoge respons te halen, zijn de vragenlijsten bij de jongeren thuis opgehaald. Van de benaderde jongeren heeft 67% van aan het onderzoek meegewerkt (1.792 jongeren). In 1999 en 2003 deed 68 respectievelijk 69% mee.

Er is gewerkt met twee vragenlijsten: een lijst voor de 10-11-jarigen, die op de basisschool zitten, en een lijst voor de 12-17-jarigen, die voor een groot deel voortgezet onderwijs volgen.

Een verschil met de vorige metingen is dat deze keer een grotere groep 10-11-jarigen benaderd is. Dit maakt het mogelijk om niet alleen de uitkomsten voor de 12-17-jarigen, maar ook de uitkomsten voor de 10-11-jarigen naar deelgroepen en deelgebieden uit te splitsen. Aan het onderzoek hebben 658 10-11-jarigen en 1.134 12-17-jarigen meegewerkt.

Extra enquêtes in aandachtsgebieden

In overleg met de opdrachtgever zijn extra enquêtes afgenomen in verschillende (clusters van) aandachtsgebieden¹³:

- aandachtsgebieden in Dukenburg (Malvert, Meijhorst, Zwanenveld, Aldenhof en de 52^e t/m 78^e straat van Tolhuis);
- aandachtsgebieden in Lindenholt (Zellersacker, Voorstenkamp, Gildekamp, Leuvensbroek);
- Neerbosch-Oost;
- Hatert.

Behalve voor Nijmegen als geheel, kunnen we de Jeugdmonitor-uitkomsten ook voor deze vier gebieden geven.

2.3 Relatie met E-MOVO

De uitvoering van de Jeugdmonitor is afgestemd met de uitvoering van E-MOVO (Elektronische MOonitor en VOorlichting) door de GGD. E-MOVO is een grootschalig regionaal onderzoek naar de gezondheidstoestand en het welbevinden van jongeren uit de klassen 2 en 4 van het voortgezet onderwijs. Het onderzoek is bedoeld om inzicht te krijgen in de gezondheidssituatie van jongeren in de regio. De verzamelde gegevens worden gebruikt om scholen en gemeenten in de regio te kunnen adviseren over gezondheidsbeleid.

In 2007 is het E-MOVO onderzoek voor de tweede keer uitgevoerd. Eerder werd dat in 2003 gedaan. In het *gemeenterapport E-MOVO Nijmegen* zijn de resultaten voor de Nijmeegse leerlingen op een rij gezet¹⁴.

Net als in 2003 vullen E-MOVO en de Jeugdmonitor elkaar aan. Tezamen geven deze onderzoeken een veelomvattende beeld van hoe het met de Nijmeegse jeugd gaat.

2.4 Opzet rapportage

Voorafgaand aan de onderzoeksuitkomsten wordt in hoofdstuk 2 beschreven over hoeveel jongeren we het hebben en hoe deze gespreid over de stad wonen. In hoofdstuk 3 staan de uitkomsten m.b.t. de leefwerelden van de jongeren (thuis, school, woonbuurt). Hoofdstuk 4 gaat over probleemgedrag en hoofdstuk 5 over de vrijetijdsbesteding.

¹³ Binnen deze gebieden is sprake van sociaal-maatschappelijke achterstand in combinatie met problemen/risico's op het vlak van leefbaarheid, veiligheid en sociale samenhang.

¹⁴ E-MOVO 2007/2008; gezondheid, welzijn en leefwijze van jongeren in de gemeente Nijmegen, GGD Regio Nijmegen, oktober 2008.

In de rapportage zijn opvallende verschillen tussen deelgroepen en deelgebieden beschreven. Lezers die voor bepaalde onderwerpen meer gedetailleerde overzichten van de uitkomsten per gebied of groep willen, kunnen deze aanvragen door een e-mailbericht te sturen naar ***onderzoek.statistiek@nijmegen.nl***.

In het vervolg van de rapportage wordt de eind 2007, begin 2008 uitgevoerde Jeugdmonitor steeds aangeduid als *Jeugdmonitor 2008*.

3 Nijmeegse jeugd: aantallen en spreiding

3.1 Inleiding

Voorafgaand aan de Jeugdmonitor-uitkomsten is het goed om een beeld te schetsen van hoeveel jongeren er in Nijmegen wonen en van hoe ze gespreid over de stad wonen. De onderstaande cijfers over de aantallen jongeren betreffen niet alleen de 10-17-jarigen, waar de Jeugdmonitor-rapportage over gaat, maar de totale groep jeugdigen (0-23 jaar).

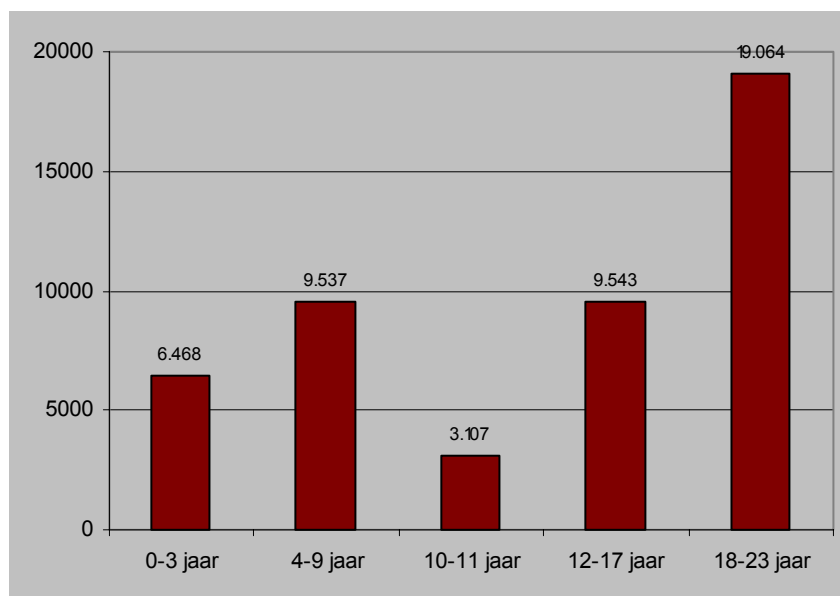
3.2 Aantallen

Leeftijd

Het jeugdbeleid richt zich op jongeren t/m 23 jaar. De Jeugdmonitor wordt uitgevoerd onder 10- en 11-jarigen, die op de basisschool zitten, en 12-17-jarigen, die voor een groot deel voortgezet onderwijs volgen. Jongeren onder de 10 jaar zijn niet goed in staat een lange vragenlijst in te vullen en een deel van de vragen in de Jeugdmonitor is minder op jonge kinderen van toepassing. Onderzoek onder Nijmeegse jongeren van 18 t/m 23 jaar wordt uitgevoerd via de tweejaarlijkse Stadspeiling¹⁵.

In Nijmegen wonen 47.719 personen van beneden de 24 jaar. Dat is 30% van de totale Nijmeegse bevolking. In de onderstaande figuur is onder meer opgenomen hoeveel 10-11-jarigen en 12-17-jarigen Nijmegen telt.

Figuur 3: aantal jongeren in Nijmegen (1-1-2008)

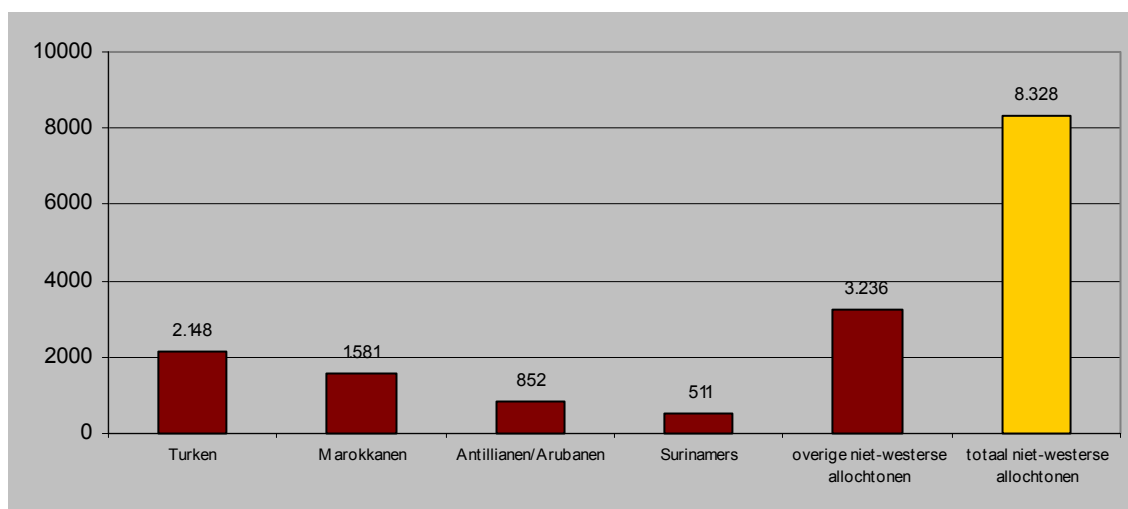
¹⁵ Bij de Stadspeiling stellen we grote groepen volwassen burgers vragen over thema's als leefbaarheid, veiligheid, participatie, integratie en vrijetijdsbesteding.

Tot de groep 18-23-jarigen behoren veel studenten. In Nijmegen wonen ruim 11.000 studenten aan de Radboud Universiteit en de Hogeschool Arnhem Nijmegen.

Etniciteit

Op basis van de Jeugdmonitor kunnen we onder meer uitspraken doen over de allochtone jeugd. Van de personen beneden de 24 jaar behoort 17,5% tot de niet-westerse allochtonen. Het gaat 8.328 jongeren. Verder behoort 9% tot de westerse allochtonen (4.293 jongeren).

Figuur 4: niet-westerse allochtonen beneden de 24 jaar, naar herkomst (1-1-2008)

In de leeftijdscategorie 18-23-jarigen, waaronder veel studenten, is het aandeel niet-westerse allochtonen relatief laag (12%). Van de Nijmeegse jongeren onder de 18 jaar behoort 21% tot de niet-westerse allochtonen. Tabel 1 geeft een overzicht van absolute aantallen allochtonen en autochtonen per jeugdige leeftijdsgroep.

Tabel 1: absolute aantallen autochtonen en allochtonen per leeftijdsgroep (1-1-2008)

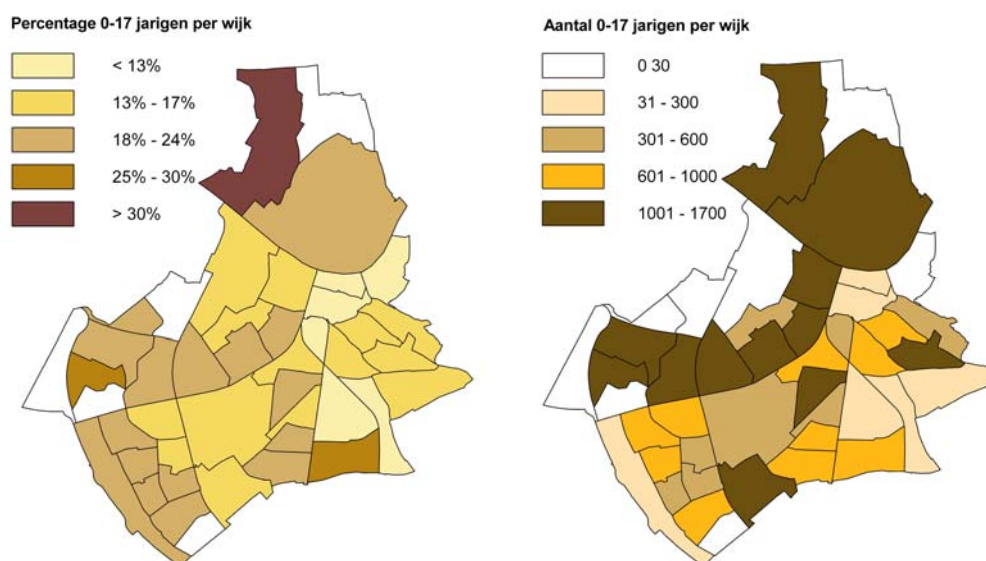
	0-11 jaar	12-17 jaar	18-23 jaar	<i>totaal 0-23 jaar</i>
autochtonen	13.550	6.722	14.826	35.098
westerse allochtonen	1.564	794	1.935	4.293
Turken	1.014	623	511	2.148
Marokkanen	796	414	371	1.581
Antillianen en Arubanen	376	186	290	852
Surinamers	215	122	174	511
overige niet-westerse allochtonen	1.597	682	957	3.236
totaal	19.112	9.543	19.064	47.719

3.3 Spreiding van de jeugd over de stad

Vanwege de afwijkende samenstelling van de groep 18-23-jarigen (veel studenten) geven we hieronder een beeld van de spreiding van de Nijmeegse jeugd over de stad voor de 0-17-jarigen.

Bij Illustratie 1 is het *percentage* (links) en *absoluut aantal* (rechts) 0-17-jarigen per wijk weergegeven.

Illustratie 1: percentage en absoluut aantal 0-17-jarigen per wijk

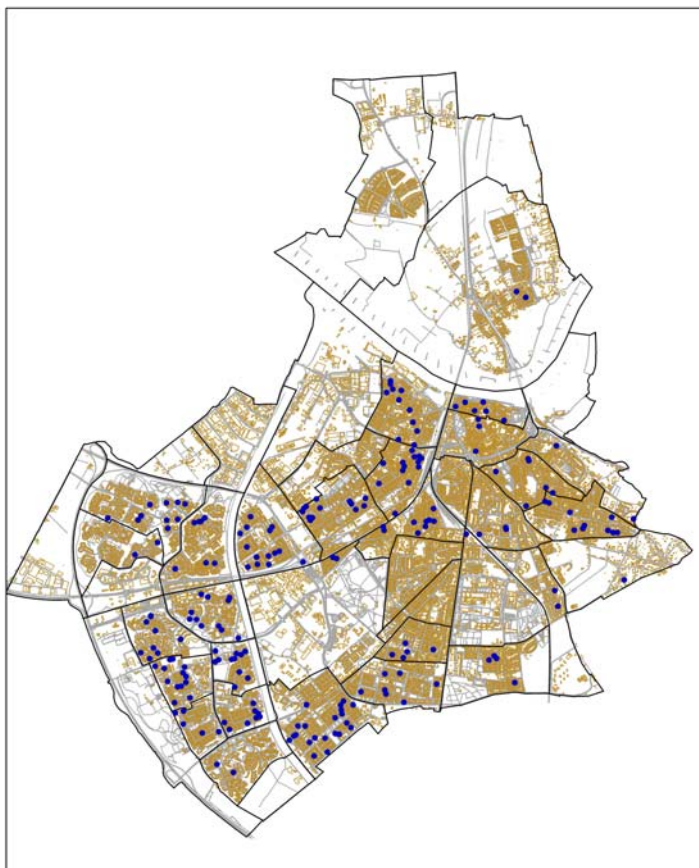

Gebieden binnen Nijmegen, waar *relatief* veel jongeren wonen, zijn met name: Nijmegen-Noord (met name Oosterhout), Lindenholt en een groot deel van Dukenburg.

Kijken we naar de wijken waar het *absolute aantal* jongeren het hoogst is, dan zien we deels een ander beeld. In 12 Nijmeegse wijken wonen meer dan 1.000 jongeren van 0 t/m 17 jaar. Het gaat om de wijken in Nijmegen-Noord, Lindenholt en Oud- en Nieuw-West (met uitzondering van Hees) en Hengstdal, Hazenkamp en Hatert.

Illustratie 2 geeft een beeld van de spreiding van allochtone jongeren over de stad. De blauwe stippen op de kaart zijn postcodegebieden waarbinnen meer dan 34% van de 0-17-jarigen tot de niet-westerse allochtonen behoort.

Illustratie 2: postcodegebieden waarbinnen meer dan 34% van de 0-17-jarigen tot de niet-westerse allochtonen behoort

Gedetailleerde gegevens over aantal jeugdigen per stadsdeel en wijk kunt u vinden in *Stadsgetalen* bij het thema "bevolking" (te benaderen via "www.nijmegen.nl / Wonen & Leven / Onderzoek & Cijfers").

4 Leefwerelden

4.1 Inleiding

Belangrijke leefwerelden voor opgroeiende jongeren zijn het gezin, de school, de woonbuurt en de vriendengroep. Op de leefwereld "woonbuurt" kan de gemeente relatief veel invloed uitoefenen. Denk aan de inzet van de gemeente voor schone, hele en veilige wijken met voldoende voorzieningen en aan het streven om achterstanden in wijken te verminderen. Ook houdt de gemeente zich bezig met de leefwerelden "school" en "gezin". Denk aan de rol van de gemeente bij het vormgeven van zorgadviesteams op scholen (ZAT's), de aanpak van spijbelen en voortijdig schoolverlaten en het bieden van opvoedingsondersteuning.

In dit hoofdstuk beschrijven we achtereenvolgens de Jeugdmonitor-resultaten m.b.t. de woonbuurt, de school en de thuissituatie.

4.2 Woonbuurt

Waardering voor woonbuurt toegenomen

Een ruime meerderheid van de jongeren (90% van de 10-11-jarigen en 87% van de 12-17-jarigen) vindt de eigen woonbuurt prettig (zie Tabel 2).

Tabel 2: uitkomsten over hoe jongeren hun buurt beleven

	1999	2003	2008
<i>10-11 jaar</i>			
vindt buurt prettig	77%	77%	90%
vindt buurt schoon	-	54%	66%
vindt dat er in buurt veel vernield wordt	-	27%	22%
voelt zich overdag in buurt wel eens onveilig	16%	20%	15%
<i>12-17 jaar</i>			
gemiddeld rapportcijfer voor buurt	7,0	7,1	7,4
vindt buurt prettig	75%	81%	87%
vindt buurt schoon	-	66%	76%
vindt dat er in buurt veel vernield wordt	-	25%	16%
voelt zich overdag in buurt wel eens onveilig	13%	12%	4%
voelt zich 's avonds in buurt wel eens onveilig	23%	25%	17%

In vergelijking met 2003 kijken jongeren in meer opzichten positiever tegen hun woonbuurt aan:

- meer jongeren vinden de woonbuurt prettig en schoon;
- minder jongeren vinden dat er in de buurt veel vernield wordt;
- minder jongeren voelen zich onveilig in de buurt.

Positiever oordeel over hoe mensen in de buurt met elkaar omgaan

In vergelijking met 1999 en 2003 zijn er minder jongeren met een negatief beeld over de buurtcontacten tussen jongeren onderling en tussen jong en oud (zie Tabel 3).

Tabel 3: mening van jongeren (12-17 jaar) over de onderlinge omgang in de buurt

	1999	2003	2008
omgang tussen jongeren in de buurt is <i>niet goed</i>	21%	24%	13%
omgang tussen jongeren uit verschillende culturen in de buurt is <i>niet goed</i>	24%	28%	15%
omgang tussen jong en oud in de buurt is <i>niet goed</i>	27%	30%	17%
volwassenen in de buurt hebben veel last van jongeren hebben	24%	23%	18%
vervelende groepjes jongeren verpesten het voor andere jongeren en volwassenen in de buurt	37%	35%	26%

Behoefte aan extra ontmoetingsplekken en activiteiten blijft bestaan maar is wel afgenomen

Net als bij de voorgaande metingen geeft een behoorlijke groep jongeren aan dat ze meer ontmoetingsplekken en leuke activiteiten voor de jeugd in de buurt willen. Maar het aandeel dat meer plekken en activiteiten wenst, is wel kleiner geworden (zie Tabel 4).

Tabel 4: aandeel jongeren dat vindt dat er in de buurt te weinig ontmoetingsplekken en leuke activiteiten voor de jeugd zijn

	1999	2003	2008
<i>10-11 jaar</i>			
er zijn te weinig <i>ontmoetingsplekken</i> voor jongeren in de buurt	48%	59%	42%
er zijn te weinig <i>leuke activiteiten</i> voor jongeren in de buurt	55%	63%	54%
<i>12-17 jaar</i>			
er zijn te weinig <i>ontmoetingsplekken</i> voor jongeren in de buurt	59%	57%	50%
er zijn te weinig <i>leuke activiteiten</i> voor jongeren in de buurt	69%	69%	59%

Bij de behoefte aan extra ontmoetingsplekken gaat het vooral om plekken om te kunnen kletsen en hangen, plekken om te kunnen voetballen, jongerencentra en wijkcentra met jongerenactiviteiten.

Jongeren in aandachtsgebieden minder positief over hun buurt

Voor diverse buurtaspecten geldt dat jongeren in de *aandachtsgebieden*¹⁶ daar minder positief over oordelen dan jongeren in de *niet-aandachtsgebieden* (zie Tabel 5). Zo zijn jongeren in de aandachtsgebieden veel vaker van mening dat jongeren en volwassenen in de buurt last hebben van vervelende groepjes jongeren (36% tegenover 18% in de niet-aandachtsgebieden).

Wel is het oordeel van de jongeren in de aandachtsgebieden over de diverse buurtaspecten in vergelijking met 2003 sterk verbeterd. En ook in de niet-aandachtsgebieden oordelen de jongeren duidelijk positiever over de buurt dan in 2003.

Tabel 5: buurtbeleving bij 12-17-jarigen; vergelijking tussen wel- en niet-aandachtsgebieden

	aandachtsgebieden		overige gebieden	
	2003	2008	2003	2008
vindt buurt prettig	70%	80%	89%	92%
vindt buurt schoon	48%	63%	81%	86%
vindt dat er in buurt veel vernield wordt	39%	27%	14%	7%
voelt zich 's avonds in buurt wel eens onveilig	32%	21%	19%	14%
vindt omgang tussen jongeren in de buurt <i>niet goed</i>	34%	17%	17%	9%
vindt omgang tussen jong en oud in de buurt <i>niet goed</i>	41%	23%	22%	12%
vindt dat vervelende groepjes jongeren het verpesten voor andere jongeren en volwassenen in de buurt	48%	36%	24%	18%

Een ander beeld zien we als het gaat over jongerenvoorzieningen. In de aandachtsgebieden *Hatert* en *Neerbosch-Oost* hebben relatief weinig jongeren behoefte aan extra activiteiten en ontmoetingsplekken voor de jeugd in de buurt. In beide wijken is er niet lang geleden een nieuwe jeugdvoorziening bijgekomen: het Cruyff Court in Hatert en jongerencentrum Atlas in Neerbosch-Oost. In andere aandachtsgebieden is de behoefte aan jongerenvoorzieningen juist wat groter dan gemiddeld in Nijmegen.

Weinig veranderingen als het gaat om prioriteiten buurtaanpak

Aan de jongeren is gevraagd wat ze in de buurt het liefst veranderd willen zien. De antwoorden verschillen niet veel van die bij de vorige meting in 2003. De meest genoemde zaken zijn:

- meer/betere ontmoetingsplekken;
- meer voetbalvoorzieningen;
- een schonere buurt;
- een grotere verkeersveiligheid.

¹⁶ Binnen deze gebieden is sprake van sociaal-maatschappelijke achterstand in combinatie met problemen/risico's op het vlak van leefbaarheid, veiligheid en sociale samenhang.

De wensen van jongeren in de aandachtsgebieden verschillen niet veel van de wensen van de jongeren in de overige gebieden. Wel vraagt de eerste groep wat vaker om een strenger optreden tegen hangjongeren en om een schonere buurt.

4.3 Thuis

Beeld van omgang met ouders positiever

In vergelijking met de voorgaande metingen oordelen meer jongeren positief over het contact met hun ouders (zie Tabel 6).

Tabel 6: oordeel van jongeren over de omgang met hun ouders

	1999	2003	2008
<i>10-11 jaar</i>			
mijn ouders hebben meestal voldoende tijd voor mij	80%	82%	86%
ik kan met mijn ouders goed praten over de dingen die me echt bezighouden	79%	82%	83%
<i>12-17 jaar</i>			
mijn ouders hebben meestal voldoende tijd voor mij	80%	84%	88%
ik kan met mijn ouders goed praten over de dingen die me echt bezighouden	70%	72%	80%

Bij jongeren van 15-17 jaar en bij *niet-westerse allochtone jongeren* komt het relatief wat meer voor dat ze aangeven dat hun ouders *onvoldoende* tijd voor hen hebben en dat ze met hun ouders *niet* goed kunnen praten over de dingen die hen echt bezighouden.

Net als bij de Jeugdmonitor in 2003 geeft een kleine groep jongeren aan dat ze het afgelopen jaar van huis weggegaan en 1 of meer nachten weggebleven zijn (2%). Uit ander onderzoek weten we dat er in Nijmegen naar schatting tussen de 40 en 73 jongeren zijn, die in een instabiele woonsituatie verkeren¹⁷. Ze hebben wel een thuisadres, maar slapen vanwege een problematische thuissituatie op wisselende adressen (bij familie, vrienden, kennissen, opvangadressen, drugspanden en kraakpanden).

4.4 School

De vragen over school in de Jeugdmonitor gaan over spijbelen, pesten, huiswerk, het bespreken van persoonlijke problemen, de schoolmaatschappelijk werker, aandacht voor kunst en cultuur en naschoolse activiteiten. De informatie over naschoolse activiteiten is opgenomen in hoofdstuk 6 over de vrijetijdsbesteding.

¹⁷ 18-minners (z)onder dak; omvang en hulpvraag, O&S, april 2007.

Geen verandering in schoolbeleving

Van de basisschoolleerlingen (10-11 jaar) geeft 61% aan dat ze het leuk vinden op school; 2% vindt het niet leuk op school. De rest heeft 'soms wel leuk, soms niet leuk' aangekruist. In 1999 zagen we hetzelfde beeld.

Ook bij de leerlingen in het voortgezet onderwijs is er op dit punt geen verandering. Het in 2007 uitgevoerde E-MOVO onderzoek laat zien dat 54% van de leerlingen het op school leuk vindt en 8% niet leuk. De rest heeft 'gaat wel' aangekruist. Bij E-MOVO 2003 werden bijna exact dezelfde percentages gemeten. Van de leerlingen in klas 4 vindt een groter deel het op school niet leuk (10%) dan van de leerlingen in klas 2 (5%).

Minder jongeren geven aan te spijbelen

In vergelijking met de vorige meting geven minder basisschoolleerlingen (10-11 jaar) aan dat ze wel eens stiekem niet naar school gaan (6% tegenover 9% in 2003).

Ook bij leerlingen in het voortgezet onderwijs is het percentage spijbelaars licht gedaald. Uit E-MOVO blijkt dat het percentage spijbelaars¹⁸ gedaald is van 18% in 2003 naar 15% in 2007. Wel geven wat meer leerlingen dan in 2003 aan dat ze in de voorgaande 4 weken vaker spijbelden (minimaal drie uur). Vooral het percentage leerlingen dat in de voorgaande 4 weken één of twee uur spijbelde nam af.

In de *Onderwijsmonitor 2007* van de afdeling O&S zijn gegevens over het geregistreerde verzuim opgenomen. Uit die gegevens kan moeilijk een trend afgeleid worden, omdat fluctuaties in de verzuimcijfers voor de afgelopen jaren voor een onbekend deel met administratieve zaken te maken hebben.

In de *Onderwijsmonitor* staan ook gegevens over voortijdig schoolverlaten.

Afname van slachtoffers pestgedrag op basisscholen

In vergelijking met de voorgaande metingen geven minder basisschoolleerlingen (10-11 jaar) aan dat ze op school regelmatig gepest worden (9% tegenover 19% in 1999 en 14% in 2003; zie Tabel 7). Niet veranderd is dat circa 1 op de 5 leerlingen vindt dat de school te weinig doet om pesten te voorkomen.

Bij de leerlingen in voortgezet onderwijs is het aandeel dat regelmatig gepest wordt gelijk gebleven (5%). Bij vmbo-leerlingen is het aandeel dat regelmatig gepest wordt (6%) wat hoger dan bij leerlingen op havo en vwo (3%). Net als in 2003 vindt circa 1 op de 7 leerlingen in het voortgezet onderwijs dat de school te weinig doet om pesten te voorkomen.

De slachtoffers van pesten is gevraagd hoe ze gepest worden. Veruit het meest aangekruist is 'ze schelden of lachen met uit', gevolgd door 'ze vertellen leugens, vervelende dingen over mij', 'ik mag niet meedoen als ik dat wil', 'ze schoppen, slaan of duwen me' en 'mijn spullen worden afgepakt, verstoep of kapot gemaakt'. Minder aangekruist zijn 'ze bedreigen me of dwingen me dingen te doen die ik niet wil' en 'ze pesten me via internet'. Het laatste is alleen door een kleine groep 10-11-jarigen aangekruist (0,5% van de 10-11-jarigen). Behalve naar het slachtoffer zijn van pesten via internet is ook gevraagd of men zelf in het afgelopen jaar iemand via internet gepest of bedreigd heeft: 2% van de 10-11-jarigen en 4% van de 12-17-jarigen geeft aan dit gedaan te hebben. Vmbo-leerlingen en niet-westerse allochtonen geven wat meer aan dit te doen.

¹⁸ Het betreft jongeren die aangeven dat ze in de voorgaande 4 weken gespijbeld hebben.

Pesten kan een reden zijn waarom kinderen zich op school niet veilig voelen. Het aandeel basisschoolleerlingen dat zich op school wel eens onveilig voelt is gedaald van 8% in 1999 naar 4%.

Tabel 7: uitkomsten m.b.t. pesten op school

	1999	2003	2008
<i>basisschoolleerlingen 10-11 jaar</i>			
op school regelmatig slachtoffer van pesten	19%	14%	9%
van mening dat school te weinig doet om pesten te voorkomen	19%	19%	22%
voelt zich op school wel eens onveilig	8%	6%	4%
<i>vo-leerlingen 12-17 jaar</i>			
op school regelmatig slachtoffer van pesten	7%	5%	5%
van mening dat school te weinig doet om pesten te voorkomen	25%	15%	15%
voelt zich op school wel eens onveilig	3%	4%	2%

Aan de 12-17-jarigen is gevraagd welke leerlingen op school vaker gepest worden. In de eerste plaats blijken dat de leerlingen te zijn die als 'stuedje' of 'nerd' worden gezien. Ook jongeren van wie men vindt dat die er anders of lelijk uitzien, worden relatief vaak gepest. En net als in 2003 is door 1 à 2% opgeschreven dat allochtone jongeren en homoseksuele jongeren vaker slachtoffer van pesten zijn.

Het pesten van homoseksuele jongeren laat minder jongeren onverschillig

Net als in 2003 is gevraagd wat jongeren ervan vinden als homoseksuele jongeren worden gepest. Uit de reacties blijkt dat de groep, die onverschillig staat tegenover het pesten van homoseksuele jongeren door anderen, kleiner geworden is; 9% heeft 'maakt me niet uit' of 'vind ik wel best' aangekruist, tegenover 15% in 2003. Tot die 9% behoren relatief veel *jongens* en *Turkse en Marokkaanse jongeren*. Wel zijn bij de Turkse en Marokkaanse jongeren de meningen op dit punt het meest veranderd: 55% van hen vindt het pesten van homoseksuele jongeren door anderen erg, tegenover 29% in 2003. Van alle 12-17-jarigen vindt 82% het pesten van homoseksuele jongeren erg, tegenover 74% in 2003.

Meerderheid positief over aandacht van school voor persoonlijke problemen

Van de basisschoolleerlingen (10-11 jaar) heeft 38% wel eens met iemand van school over persoonlijke problemen gesproken. In de meeste gevallen is gesproken met de onderwijzer of onderwijzeres. Een kleinere groep van in totaal circa 5% van de leerlingen heeft gesproken met de directeur, de remedial teacher of de schoolmaatschappelijk werker.

Van de leerlingen die op school hun problemen besproken hebben, is driekwart tevreden over die gesprekken. Vier procent is er ontevreden over. Bijna de helft (46%) geeft aan dat de personen op school met wie ze gesproken hebben *goed* konden helpen. Nog eens 43% geeft aan dat ze *een beetje* konden helpen en 11% geeft aan dat ze *niet* konden helpen.

Twee derde van de basisschoolleerlingen vindt dat de school genoeg doet voor leerlingen die met problemen zitten; 16% vindt dat de school te weinig doet.

Van de leerlingen in het voortgezet onderwijs heeft 36% wel eens met iemand van school over persoonlijke problemen gesproken. Driekwart van die groep heeft de problemen met de mentor besproken, een vijfde met een leraar of lerares. Van alle leerlingen heeft 5% met de schoolmaatschappelijk werker over persoonlijke problemen gesproken.

Van de leerlingen in het voortgezet onderwijs die op school hun problemen besproken hebben, is ruim tachtig procent tevreden over de contacten. Vier procent is er ontevreden over. Ruim veertig procent geeft aan dat de personen op school met wie ze gesproken hebben *goed* konden helpen. Nog eens 44% geeft aan dat ze *een beetje* konden helpen en 13% geeft aan dat ze *niet* konden helpen.

Twee derde van de vo-leerlingen vindt dat de school genoeg doet voor leerlingen die met problemen zitten; 10% vindt dat de school te weinig doet.

Bij twee derde van de vo-leerlingen is het bekend dat je met problemen bij de schoolmaatschappelijk werker terecht kunt. Bij jongeren op het vmbo geldt dat voor 71% en bij jongeren op havo en vwo voor 62%.

Weinig behoefte aan extra huiswerkbegeleiding

De vraag aan de jongeren of ze vanuit de school iets missen als het gaat om huiswerkbegeleiding is door 93% van de vo-leerlingen ontkennend beantwoord. Degenen die wel iets missen, noemen onder meer huiswerkbegeleiders, bijles en huiswerkbegeleiding na school.

Meerderheid leerlingen vindt dat school voldoende aandacht aan kunst en cultuur besteed

Van de basisschoolleerlingen (10-11 jaar) geeft 24% aan op school deelgenomen te hebben aan cursussen die door de Lindenberg verzorgd worden. Bij de kinderen op open wijkscholen¹⁹, waar de Lindenberg veel cursussen verzorgt, is dit percentage duidelijk hoger (54% tegenover 15% bij de kinderen op de andere basisscholen).

In werkelijkheid kunnen deze percentages hoger liggen, want kinderen zullen niet altijd beseffen dat bepaalde cursussen voor creatieve activiteiten op hun school door de Lindenberg verzorgd worden.

Bijna driekwart van de basisschoolleerlingen vindt dat er op school *genoeg* aandacht is voor creatieve activiteiten, 7% vindt dat er *te veel* aandacht voor is en 20% *te weinig*. De laatste groep zou vooral meer aandacht willen voor knutselen/handvaardigheid, tekenen/schilderen en toneel/drama.

Op open wijkscholen vinden minder kinderen dat er *te weinig* aandacht voor creatieve activiteiten is (14%) en meer *te veel* (12%).

Bijna driekwart van de leerlingen in het voortgezet onderwijs vindt dat er op school *genoeg* aandacht is voor kunst en cultuur, 16% vindt dat er *te veel* aandacht voor is en 11% *te weinig*. De laatste groep wil vooral meer excursies naar interessante steden/gebouwen en meer tentoonstellingbezoeken.

¹⁹ Een open wijkschool (landelijk ook wel "Brede School" genoemd) is een wijkvoorziening waarin voorzieningen op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg zijn geïntegreerd. In Nijmegen zijn 12 open wijkscholen, waaronder in totaal 14 basisscholen vallen.

Leerlingen op het vmbo zijn relatief vaak van mening dat er op school *te weinig* aandacht voor kunst en cultuur is (17% tegenover 7% van de havo- en vwo-leerlingen).

5 Probleemgedrag

5.1 Inleiding

Uit de eerdere Jeugdmonitor-metingen en ander onderzoek weten we dat aspecten van de leefwerelden van jongeren medebepalend zijn voor delinquent gedrag:

- onvrede met de thuissituatie (een minder goed contact met de ouders);
- onvrede op school (het niet leuk vinden op school; spijbelen);
- deviant gedrag in de vriendengroep (vrienden die spijbelen; vrienden die drugs en/of overmatig alcohol gebruiken).

In het vorige hoofdstuk zijn enkele positieve ontwikkelingen met betrekking tot de leefwerelden van jongeren geschetst:

- meer jongeren oordelen positief over het contact met hun ouders;
- het percentage spijbelaars is licht afgenomen.

In dit hoofdstuk laten we zien of er ook verschuivingen in het delinquent gedrag van de jongeren zijn.

In de Jeugdmonitor 2008 is opnieuw uitgebreid gevraagd naar delinquent gedrag. Aan de 12-17-jarige jongeren zijn 24 lichte tot zware strafbare feiten voorgelegd, met de vraag of zij zich daar in de afgelopen 12 maanden schuldig aan hebben gemaakt. Aan de 10-11-jarigen zijn 16 strafbare feiten voorgelegd. Er is gevraagd naar verschillende soorten diefstal, vandalisme en geweldsdelicten. Hiermee brengen we het naar buiten toe gerichte, overlast veroorzakende probleemgedrag van jongeren in beeld. Over het meer naar binnen gerichte probleemgedrag (geestelijke/psychische problemen) zijn vragen gesteld in E-MOVO. De beide onderzoeken tezamen geven een beeld van het aandeel "probleemrijke" jongeren in de stad (zie paragraaf 5.4).

5.2 Strafbare feiten plegen

Minder jongeren geven aan strafbare feiten te plegen

In vergelijking met 1999 en 2003 geven minder jongeren aan dat ze in het voorgaande jaar één of meer soorten strafbare feiten gepleegd hebben. Dat geldt zowel voor de 10-11-jarigen als voor de 12-17-jarigen (zie Tabel 8).

Tabel 8: aantal soorten strafbare feiten dat jongeren in de afgelopen 12 maanden gepleegd hebben

	1999	2003	2008
<i>10-11 jaar</i>			
geen strafbare feiten gepleegd	79%	81%	87%
1-4	20%	18%	13%
5 of meer	1%	1%	0%
<i>12-17 jaar</i>			
geen strafbare feiten gepleegd	60%	61%	68%
1-4	31%	33%	29%
5 of meer	9%	6%	3%

Bij de 12-17-jarigen valt op dat het percentage dat in 1 jaar tijd vijf of meer verschillende strafbare feiten pleegt sterk is afgenomen, namelijk van 9% in 1999 naar 3% in 2008.

Jongens plegen meer strafbare feiten dan meisjes, en dan met name de *jongens vanaf 15 jaar*. Tussen vmbo-leerlingen en havo/-vwo-leerlingen en tussen autochtone en allochtone jongeren zien we op dit punt weinig verschil.

Afname aantal jongeren dat zich schuldig maakt aan vandalisme en diefstal

Tabel 9 laat zien dat minder jongeren dan bij de vorige metingen aangeven dat ze zich aan vandalisme schuldig hebben gemaakt.

Uit gegevens van de politie, opgenomen in de *Integrale Veiligheidsmonitor Nijmegen 2007*²⁰, blijkt dat het aantal geregistreerde vernielingen in de periode 2005-2007 is gedaald. Vooral jeugdigen maken zich er schuldig aan. Van alle vernielingen, waarvan de daders bekend zijn, wordt 67% gepleegd door jongeren tot en met 24 jaar. Overigens komen niet alle daders uit Nijmegen. Van alle jeugdige Nijmeegse verdachten van vernielingen woont 31% in hetzelfde stadsdeel als waar de vernieling is gepleegd; 41% woont elders in Nijmegen en 28% woont buiten de gemeente. Eerder is in paragraaf 4.2 opgemerkt dat minder jongeren dan bij de vorige metingen van mening zijn dat er in hun buurt veel vernield wordt (16% van de 12-17-jarigen tegenover 25% in 2003).

Tabel 9: percentage jongeren dat zich in voorgaande 12 maanden schuldig heeft gemaakt aan vandalisme, diefstal en geweldsdelicten

	1999	2003	2008
<i>10-11 jaar</i>			
1 of meer soorten vandalisme	18%	16%	10%
1 of meer soorten diefstal	5%	8%	4%
<i>12-17 jaar</i>			
1 of meer soorten vandalisme	22%	20%	16%
1 of meer soorten diefstal	20%	19%	11%
iemand lastig gevallen of bedreigd hem/haar in elkaar te slaan	6%	4%	3%
betrokken bij gevecht	17%	14%	14%
een wapen op zak	8%	5%	4%
1 of meer soorten ernstige geweldsdelicten *	2%	1%	1%

* Gevraagd is naar de volgende ernstige delicten: iemand in elkaar geslagen; iemand bedreigd om geld of spullen te krijgen; iemand verwond met een mes of wapen.

Ook voor diefstal geldt dat minder jongeren dan in 2003 aangeven dat ze zich daar schuldig aan maken.

Het percentage jongeren dat zich schuldig maakt aan geweldsdelicten is ten opzichte van 2003 niet veel veranderd, maar ten opzichte van 1999 is er sprake van een afname.

²⁰ Integrale Veiligheidsmonitor Nijmegen 2007, P. Oostveen, Oostveen Beleidsonderzoek en Advies, mei 2008.

In 1999 gaf 8% aan wel eens een wapen op zak hebben; nu is dat 4%. Daarbij gaat het veelal om (zak)messen.

Uit de *Integrale Veiligheidsmonitor Nijmegen 2007* blijkt dat jongeren t/m 24 jaar ongeveer 35% uitmaken van de verdachten van diverse vermogens- en geweldsdelicten. Binnen de groep jeugdigen t/m 24 jaar zijn er verschillen; de 12-17-jarigen zijn relatief meer betrokken bij winkeldiefstal, fietsendiefstal, overige diefstal, vernielingen en overval/roof, de 18-24-jarigen relatief meer bij autocriminaliteit en inbraak in bedrijven.

Afname aantal jongeren met een lager normbesef

Behalve naar de strafbare feiten die ze zelf gepleegd hebben, is de jongeren ook gevraagd naar hoe ze aankijken tegen het plegen van strafbare feiten *door anderen*. Daarmee krijgen we een indruk van het normbesef bij jongeren. De jongeren is gevraagd wat ze ervan vinden als iemand steelt uit winkels en ook wat ze ervan vinden als iemand vernielingen pleegt.

Van de jongeren (12-17 jaar) staat 18% onverschillig tegenover het stelen uit winkels door anderen (zie Tabel 10). En 8% staat onverschillig tegenover het plegen van vernielingen door anderen. Tot deze groepen jongeren behoren relatief veel *jongens* en *vmbo-leerlingen*. In 1999 stonden meer jongeren onverschillig tegenover het plegen van deze strafbare feiten door anderen²¹.

Tabel 10: reacties op vragen m.b.t. normbesef (gesteld aan 12-17-jarigen)

	1999	2008
<i>Wat vind je ervan als iemand iets steelt uit een winkel?</i>		
maakt me niet uit / vind ik wel best	22	18
vind ik (een beetje) erg	72	70
geen mening	6	12
<i>Wat vind je ervan als iemand iets vernielt?</i>		
maakt me niet uit / vind ik wel best	14	8
vind ik (een beetje) erg	82	84
geen mening	4	8

Verder zien we dat jongeren met een lager normbesef meer strafbare feiten plegen:

- Van de jongeren die het stelen uit winkels door anderen *niet* erg vinden, heeft een relatief groot deel in het voorgaande jaar diefstal gepleegd (20% tegenover 7% van de jongeren die dat *wel* erg vinden).
- Van de jongeren die vernieling door anderen *niet* erg vinden, heeft 31% zich in het voorgaande jaar schuldig gemaakt aan vandalisme (tegenover 14% van de jongeren die dat *wel* erg vinden).

Aanvullende gegevens over jeugdige beginners, meerplegers en veelplegers

Het is voorstelbaar dat jongeren die veel strafbare feiten plegen minder snel aan de Jeugdmonitor zullen deelnemen. Gegevens van het Korps landelijke politiediensten

²¹ In 2003 zijn deze vragen niet voorgelegd.

(KLPD) over jeugdige verdachten - *jeugdige beginners, meerplegers en veelplegers*²² - bieden interessante aanvullende informatie²³. In 2007 telde Nijmegen 38 *jeugdige veelplegers*, 172 *jeugdige meerplegers* en 239 *jeugdige beginners* in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar. In totaal gaat het om 449 personen (= 4,7% van alle 12-17-jarigen). Het gaat om voorlopige cijfers die pas in 2009 definitief worden. Cijfers voor eerdere jaren laten een stijging van het totaal aantal 12-17-jarige verdachten zien in de periode 2003-2005 (van 283 naar 412), gevolgd door een daling in 2006 (353; cijfer voor 2007 nog niet definitief).

Ook voor de 18-24-jarigen zijn de gegevens bekend. In 2007 telde Nijmegen 289 *beginners*, 305 *meerplegers* en 41 *veelplegers* in de leeftijd van 18 tot en met 24 jaar. In totaal gaat het om 644 personen (= 3% van alle 18-24-jarigen). In 2003 was het totaal aantal 18-24-jarige verdachten ruim 500, in de drie jaren daarna ruim 600 (cijfer voor 2007 nog niet definitief).

Het KLPD onderscheidt ook harde-kern-jongeren²⁴. In 2007 telt Nijmegen 109 harde-kern-jongeren van 12 tot en met 24 jaar (= 0,3% van alle 12-24-jarigen). In de periode 2003-2006 nam het aantal harde-kern-jongeren toe van rond de 80 naar rond de 100 (cijfer voor 2007 nog niet definitief).

Tot de jeugdige beginners, meerplegers en veelplegers behoren relatief veel niet-westerse allochtonen

Bij de Jeugdmonitor meten we geen groot verschil tussen allochtone en autochtone jongeren als het gaat om het percentage dat strafbare feiten pleegt. Uit de cijfers van het Korps landelijke politiediensten over de jeugdige verdachten leiden we een ander beeld af. Van de *12-17-jarige niet-westerse allochtonen* in Nijmegen is 8% jeugdige beginner, meerpleger of veelpleger, tegenover 3,7% van de *12-17-jarige autochtonen*. Binnen de groep 12-17-jarige niet-westerse allochtonen zien we de hoogste percentages bij Antilliaanse en Marokkaanse jongeren.

Bij de 18-24-jarigen zien we ongeveer hetzelfde beeld: van de *18-24-jarige niet-westerse allochtonen* in Nijmegen is 7,6% beginner, meerpleger of veelpleger, tegenover 2,4% van de *18-24-jarige autochtonen*. Binnen de groep 18-24-jarige niet-westerse allochtonen zien we de hoogste percentages bij Marokkanen en Surinamers. En ook het aandeel harde-kern-jongeren is relatief groot bij de niet-westerse allochtonen. Van de *12-24-jarige niet-westerse allochtonen* behoort 1% tot de harde-kern-jongeren, tegenover 0,2% van de *12-24-jarige autochtonen*.

²² Jeugdige veelpleger: een persoon in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar die in zijn gehele criminele verleden meer dan vijf processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar. Jeugdige beginner: verdachte in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar met een antecedent (aanhouding) in het peiljaar (tijdens welke één of meer misdrijven kunnen zijn gepleegd) die nooit eerder van een misdrijf werd verdacht.

Jeugdige meerpleger: verdachte in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar die geen jeugdige beginner of veelpleger is.

²³ Bron: De G31-tabellen, Dienst IPOL van het Korps landelijke politiediensten (KLPD), juni 2008.

²⁴ Personen in de leeftijd van 12 tot en met 24 jaar die in het peiljaar twee zware misdrijven hebben gepleegd en bovendien in de jaren daarvoor drie antecedenten (aanhoudingen) hebben opgelopen of die in het peiljaar ten minste drie zware misdrijven hebben gepleegd.

Onderscheid tussen wel- en niet-aandachtsgebieden

De Jeugdmonitor laat voor Nijmegen weinig verschil tussen aandachtsgebieden en niet-aandachtsgebieden zien als het gaat om het percentage jongeren dat strafbare feiten pleegt. Een inventarisatie van problematische jeugdgroepen door de politie geeft een ander beeld: in 2007 waren er met name in Oud-West veel problematische jeugdgroepen actief. In de volgende paragraaf staat meer informatie over deze inventarisatie.

Jongeren ook minder slachtoffer van delicten

Niet alleen geven minder jongeren dan bij de voorgaande metingen aan dat ze delicten plegen, ook het aantal jeugdige slachtoffers van delicten is afgenomen (zie Tabel 11). Deze daling geldt niet voor alle categorieën delicten: met name het percentage jeugdige slachtoffers van diefstal is gedaald.

Tabel 11: in afgelopen 12 maanden slachtoffer geworden van.....

	1999	2003	2008
<i>10-11 jaar</i>			
diefstal	28%	21%	16%
vernieling	10%	5%	6%
bedreiging, mishandeling	19%	20%	20%
1 of meer delicten	45%	36%	33%
<i>12-17 jaar</i>			
diefstal	32%	36%	24%
vernieling	10%	11%	8%
bedreiging, mishandeling	14%	15%	13%
1 of meer delicten	46%	47%	36%

5.3 Jongerenoverlast

Wisselend beeld m.b.t. jongerenoverlast

Vandalisme, diefstal en geweld door jongeren zijn duidelijke vormen van overlast. Maar er is ook een schemergebied: alleen al de aanwezigheid van een groep jongeren in de buurt zien volwassenen soms als overlast. De cijfers geven een wisselend beeld als het gaat om de ontwikkeling van jongerenoverlast. De Jeugdmonitor laat zien dat het aantal diefstal en vandalisme plegende jongeren is afgenomen. De Stadspeiling laat zien dat minder volwassen bewoners dan in 2003 jongerenoverlast in de buurt constateren (daling tussen 2003 en 2005; daarna stabiel). Maar de politiecijfers geven een wat ander beeld: het aantal geregistreerde incidenten jeugdoverlast daalde van 1.532 in 2004 naar 1.346 in 2005, om vervolgens weer te stijgen naar 1.575 in 2007 (bron: *Integrale Veiligheidsmonitor Nijmegen 2007*).

Circa 50 problematische jeugdgroepen in Nijmegen

In de *Integrale Veiligheidsmonitor Nijmegen 2007* zijn gegevens opgenomen over een inventarisatie van problematische jeugdgroepen door de politieregio Gelderland-Zuid. In februari 2007 werden in Nijmegen 51 problematische jeugdgroepen geteld, waarvan 15 in Nijmegen-Oud-West. Het gaat om:

- 40 hinderlijke jeugdgroepen, die meestal aanspreekbaar zijn op hun overlast veroorzakend gedrag (zoals lawaai of rotzooi maken, kleine vechtpartijtjes, lichte gewelds- of vermogensdelicten);
- 7 minder goed benaderbare overlastgevendende jeugdgroepen, die soms provocerend of intimiderend gedrag ten opzichte van omstanders vertonen, die geweld gebruiken en die regelmatig vernielingen of lichte criminele delicten plegen;
- 4 criminele jeugdgroepen, die vaker met de politie in aanraking zijn geweest en die ernstige delicten plegen, die vaak gepaard gaan met geweld.

Het gaat hier om een momentopname. Overlast door jeugdgroepen kan erg veranderlijk zijn.

5.4 Schatting percentage “probleemrijke” jongeren in Nijmegen

Met “probleemrijke” jongeren bedoelen we jongeren die zwaarder naar buiten gericht, overlast veroorzakend probleemgedrag vertonen en/of zwaardere meer naar binnen gerichte, psychische problemen hebben.

Aanwijzingen voor een afname van het percentage “probleemrijke” jongeren

Bij het vragen naar probleemgedrag in de Jeugdmonitor en E-MOVO is meer dan in 2003 gekozen voor een scheiding van thema's: in de Jeugdmonitor is gevraagd naar het meer naar buiten gerichte, overlast veroorzakende probleemgedrag, dat met name voorkomt bij *jongens van 15 t/m 17*. En in E-MOVO zijn vragen gesteld over het meer naar binnen gerichte probleemgedrag (geestelijke/psychische problemen), dat meer voorkomt bij *meisjes van 15 t/m 17*. De beide onderzoeken tezamen geven een beeld van het aandeel “probleemrijke” jongeren in de stad. Vanwege de aangepaste invulling van de Jeugdmonitor en E-MOVO kunnen we dit beeld niet exact, maar wel redelijk vergelijken met wat we in 2003 vonden, namelijk dat 15% van de 12-17-jarigen “probleemrijk” was.

Op grond van cijfers uit de Jeugdmonitor en van het Korps landelijke politiediensten kunnen we afleiden dat 3 à 5% van de 12-17-jarigen zwaarder overlast veroorzakend probleemgedrag vertoont. In 2003 vonden we een percentage van 7 à 8%.

Uit de Jeugdmonitor 2003 bleek dat er bij 8% van de 12-17-jarigen sprake was van een “slecht psychisch welbevinden”²⁵. Op basis van een andere vragenset liet E-MOVO een vergelijkbaar beeld zien, namelijk dat 6 à 7% van de 13-16-jarigen “matig of ernstig psychisch ongezond” was²⁶. Bij E-MOVO 2007 is dit percentage gedaald naar 5%.

Bij de voorgaande Jeugdmonitor-metingen vonden we een beperkte overlap tussen de groep met zwaarder overlast veroorzakend probleemgedrag en de groep met zwaardere psychische problemen. Ervan uitgaande dat dat nog steeds het geval is, komen we tot een percentage van tegen de 10% “probleemrijke” jongeren (tegenover 15% in 2003). Daarnaast is er een grotere groep jongeren die in lichtere mate overlast veroorzaakt en/of lichtere psychische problemen heeft: 29% van de 12-17-jarigen pleegt in 1 jaar tijd minder dan vijf verschillende soorten delicten (tegenover 33% in 2003) en bij 14%

²⁵ Op basis van de vragenset General Health Questionnaire (GHQ), die inzicht geeft in het psychisch welbevinden.

²⁶ Op basis van Mental Health Index (MHI-5), een korte vragenset die de psychische gezondheid meet.

van de 13-16-jarigen is er sprake van lichte psychische ongezondheid (tegenover 13% in 2003).

Aanwijzingen voor een toename van het aantal hulpbehoevende jongeren

Op basis van de antwoorden van jongeren zelf constateren we dat het aandeel "probleemrijke" jongeren lijkt te zijn afgenomen. Maar tegelijk laten gegevens uit andere bronnen zien dat er bij instellingen steeds meer jongeren met problemen in beeld zijn:

- Het aantal jeugdigen met een ondertoezichtstelling (OTS) steeg van 430 in 2005 naar 483 in 2007. In diezelfde periode steeg ook het aantal jeugdigen met een voogdijmaatregel (van 58 naar 70).
- In de regio Nijmegen lag het aantal aanmeldingen voor vrijwillige jeugdhulpverlening in 2007 (1.176) 15% hoger dan in 2006. Dit zou te maken kunnen hebben met het uitbouwen van de zorgstructuur voor de 0-4-jarigen in Nijmegen (Kijk op Kleintjes) en Wijchen. In 2007 ging het bij 14% van de aanmeldingen om kinderen tot 6 jaar, tegenover 10% in 2006.
- Het aantal meldingen van kindermishandeling bij het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) nam in 2007 opnieuw toe (met 4%), maar dat wil niet direct zeggen dat kindermishandeling ook vaker voorkomt²⁷.
- Het aantal Nijmeegse jongeren beneden de 18 in een instabiele woonsituatie lijkt te zijn toegenomen. Volgens een raming van O&S waren er in 2007 in Nijmegen tussen de 40 en 73 van deze jongeren. Ze hebben wel een thuisadres, maar slapen vanwege een problematische thuissituatie op wisselende adressen.
- In de eerste 8 maanden na de opening van het CWI-jongerenloket begin 2008 hebben zich 1.000 jongeren uit de regio gemeld, die met hun opleiding zijn vastgelopen.
- Politiecijfers laten zien dat het aantal 12-17-jarige verdachten sinds 2003 gestegen is (van 283 in 2003 naar 353 in 2006).

²⁷ Bron gegevens over OTS, voogdij, vrijwillige jeugdhulpverlening en AMK: Jaarverslag 2007 Bureau Jeugdzorg Gelderland.

6 Invulling vrije tijd

6.1 Inleiding

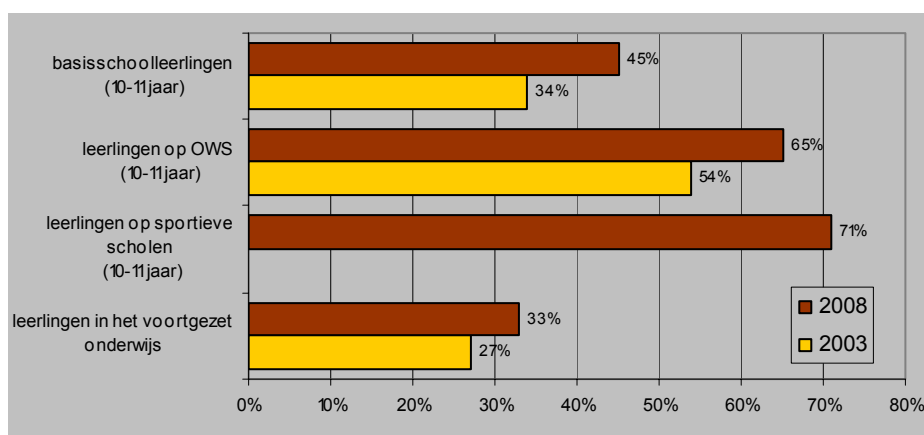
De Jeugdmonitor biedt geen totaaloverzicht van alle soorten vrijetijdsbesteding door de jeugd. Er zijn vooral vragen gesteld over vormen van vrijetijdsbesteding, waar de gemeente met haar beleid invloed op kan uitoefenen, zoals deelname aan naschoolse activiteiten, sportdeelname, cultuurdeelname en het gebruik van ontmoetingsplekken in de woonbuurt. Via het E-MOVO onderzoek is informatie beschikbaar over andere populaire vrijetijdsbestedingen, zoals computerspelletjes spelen, e-mailen, chatten, surfen op internet, bellen, SMS-en en TV/DVD kijken.

6.2 Naschoolse activiteiten

Deelname aan naschoolse activiteiten toegenomen

In vergelijking met 2003 nemen meer jongeren deel aan naschoolse activiteiten. Deze stijging zien we het sterkst bij basisschoolleerlingen.

Figuur 5: percentage dat soms of vaak deelneemt aan naschoolse activiteiten

Open wijkscholen (OWS)²⁸ en sportieve scholen²⁹ hebben een relatief groot aanbod aan naschoolse activiteiten. Daarbij aansluitend zien we dat die scholen veel leerlingen met het naschoolse aanbod bereiken. Twee derde van de 10-11-jarige leerlingen op OWS en

²⁸ Een open wijkschool (landelijk ook wel "Brede School" genoemd) is een wijkvoorziening waarin voorzieningen op het gebied van onderwijs, welzijn en zorg zijn geïntegreerd. In Nijmegen zijn 12 open wijkscholen, waaronder in totaal 14 basisscholen vallen.

²⁹ Een sportieve school is een basisschool waar sporten, spelen, bewegen en gezondheid een belangrijke plaats innemen, zowel tijdens als na schooltijd. Een sportieve school heeft een gediplomeerde vakleerkracht in dienst voor de lessen bewegingsonderwijs. Na schooltijd organiseert een sportleider sportactiviteiten in of in de nabijheid van de school. Dit gebeurt vaak in samenwerking met sportverenigingen. In 2007 waren er 12 sportieve scholen in Nijmegen. Vijf van die scholen zijn tevens open wijkschool.

71% van de 10-11-jarige leerlingen op sportieve scholen neemt soms of vaak deel aan naschoolse activiteiten.

Van de leerlingen in het voortgezet onderwijs neemt een derde soms of vaak deel aan naschoolse activiteiten. Onder de 12-14-jarigen is het bereik hoger dan onder de 15-17-jarigen (39 respectievelijk 27%).

De jongeren is gevraagd aan wat voor naschoolse activiteiten ze op school deelnemen.

Tabel 12: bereik naschoolse activiteiten voor sport- en creatieve activiteiten

	basisschool- leerlingen (10-11 jaar)	leerlingen op OWS (10-11 jaar)	leerlingen op sportieve scholen (10-11 jaar)	vo-leerlingen
<i>% dat deelneemt aan:</i>				
naschoolse sportactiviteiten	34%	49%	68%	21%
naschoolse creatieve activiteiten	15%	30%	20%	14%

Circa een derde van de 10-11-jarige basisschoolleerlingen en circa een vijfde van de leerlingen in het voortgezet onderwijs wordt bereikt met *naschoolse sportactiviteiten* (zie Tabel 12). Op de sportieve scholen is het bereik het grootst (68%).

En circa 1 op de 7 basisschool- en vo-leerlingen wordt bereikt met *naschoolse creatieve activiteiten*. Op de open wijkscholen is het bereik het grootst (30%).

Naschoolse activiteiten worden gewaardeerd

Veel basisschoolleerlingen vinden de naschoolse activiteiten leuk. Van de deelnemers heeft 93% één of meer activiteiten opgeschreven die ze leuk vonden en heeft 29% één of meer activiteiten opgeschreven die ze *niet* leuk vonden. Een derde van de basisschoolleerlingen heeft behoefte aan meer naschoolse activiteiten: 17% aan sportactiviteiten (onder meer voetbal, turnen/gymnastiek, basketbal, schaatsen en zwemmen), 13% aan creatieve activiteiten (onder meer knutselen, dansen en toneel) en 4% aan andere activiteiten³⁰.

Bij degenen die al vaak aan naschoolse activiteiten meedoen, is de behoefte aan extra activiteiten het sterkst.

Bij de leerlingen in het voortgezet onderwijs zien we hetzelfde beeld: van de deelnemers heeft 90% één of meer activiteiten opgeschreven die ze leuk vonden en heeft 32% één of meer activiteiten opgeschreven die ze *niet* leuk vonden. Van de vo-leerlingen heeft 18% behoefte aan meer naschoolse activiteiten: 11% aan sportactiviteiten (onder meer voetbal en sporttoernooien), 9% aan creatieve activiteiten (o.a. dans, muziek, tekenen en toneel) en 4% aan andere activiteiten. Bij degenen die al vaak aan naschoolse activiteiten meedoen, is de behoefte aan extra activiteiten ongeveer even groot als bij de rest. En bij de vmbo-leerlingen is de behoefte iets groter dan bij de havo-/vwo-leerlingen.

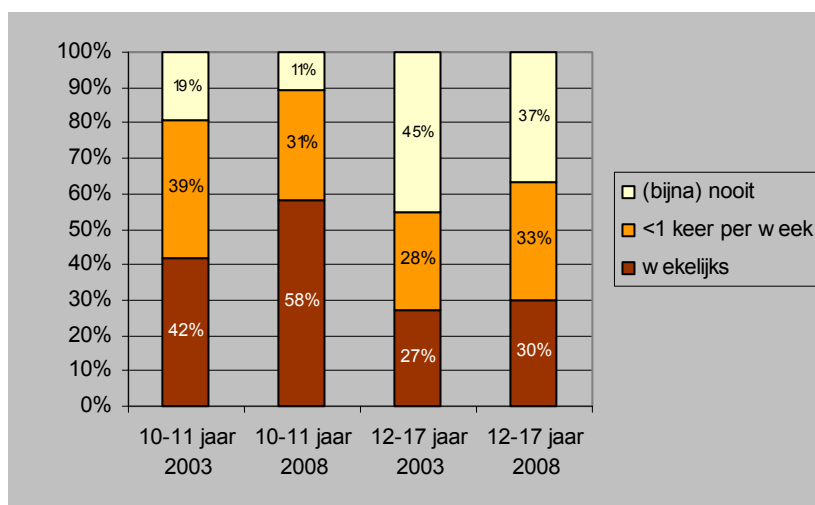
³⁰ Men mocht meer activiteiten opschrijven.

6.3 Gebruik ontmoetingsplekken in de buurt

Gebruik sport- en speelplekken in de buurt toegenomen

Van de 10-11-jarigen maakt 89% gebruik van sport- en speelplekken in de buurt en van de 12-17-jarigen 63%. Dat zijn hogere percentages dan in 2003 (zie Figuur 6). Tegelijk zien we dat de behoefte aan *extra* ontmoetingsplekken in de woonbuurt in vergelijking met 2003 is afgenomen, hoewel die behoefte nog steeds wel groot is (zie paragraaf 4.2).

Figuur 6: gebruik sport- en speelplekken in de buurt

Van de 10-11-jarigen gebruikt 43% de sport- en speelplekken vooral om er actief bezig te zijn; 11% gebruikt de plekken vooral om er te kletsen/hangen en 35% gebruikt de plekken voor beide zaken. Van de 12-17-jarigen gebruikt 19% de sport- en speelplekken vooral om er actief bezig te zijn; 21% gebruikt de plekken vooral om er te kletsen/hangen en 23% gebruikt de plekken voor beide zaken.

Van de *jongens* maakt een groter deel gebruik van sport- en speelplekken dan van de *meisjes*. Jongens komen er veel meer dan meisjes om er te sporten. Maar het aandeel dat de plekken gebruikt om er te kletsen/hangen, is bij de jongens en meisjes ongeveer even groot.

Ruim de helft van de jongeren in Hatert maakt gebruik van Cruyff Court

Hatert is de eerste wijk in Nijmegen met een Cruyff Court. Deze voorziening, die eind 2006 werd geopend, blijkt bij circa 90% van de jongeren in Hatert bekend te zijn. Ruim de helft van de 10-11-jarigen (61%) en de helft van de 12-17-jarigen maakt er gebruik van; ruim een derde van de 10-11-jarigen en ruim een vijfde van de 12-17-jarigen doet dat wekelijks.

Het Cruyff Court trekt ook jongeren uit de omliggende wijken (Grootstal, Hatertse Hei en Goffert). Een vijfde van de jongeren uit de omliggende wijken gaat er wel eens naartoe.

Behalve om te voetballen wordt de voorziening ook gebruikt om er te kletsen/hangen.

Van de jongeren in Nijmegen *buiten Hatert* zou een meerderheid wel een Cruyff Court in de buurt willen hebben. Van de 10-11-jarigen, die een beeld hebben van wat een Cruyff Court is, zou circa 40% 'graag' een Cruyff Court in de buurt willen hebben. Nog eens ruim een derde heeft 'lijkt me wel leuk' aangekruist. Van de 12-17-jarigen wil circa 30% 'graag' een Cruyff Court in de buurt en lijkt 30% dat wel leuk.

Gebruik jongerencentra lijkt ongeveer gelijk gebleven

Van de 12-17-jarigen gaat 13% naar jongerencentra toe; 5% doet dat wekelijks en 8% doet dat minder vaak. In 2003 werden ongeveer dezelfde percentages gemeten, maar de vraagstelling was toen iets anders.

Tot de bezoekers van de jongerencentra behoren relatief veel *jongens, niet-westerse allochtonen* en *vmbo-leerlingen*.

Aanvullend onderzoek onder de bezoekers van jongerencentra, dat begin 2008 door O&S is uitgevoerd³¹, laat de volgende kenmerken zien: twee derde van de bezoekers behoort tot de niet-westerse allochtonen en rond de 80% van de bezoekers volgt een lagere of middelbare opleiding. Kletsen/hangen, computeren, een spelletje en muziek luisteren zijn de belangrijkste activiteiten in de jongerencentra. Van de actieve zaken worden tafeltennis en poolbiljart het meest genoemd. Bij de bezoekers is er weinig vraag naar extra activiteiten. Wensen zijn er rondom het computergebruik en de (inrichting van de) ruimte.

Wel- en niet-bezoekers hebben verschillende wensen m.b.t. openingstijden jongerencentra

Bij de Jeugdmonitor is aan de jongeren gevraagd wat voor extra ontmoetingsplekken ze in de buurt willen; 13% van de 10-11-jarigen, 18% van de 12-14-jarigen en 27% van de 15-17-jarigen blijkt een jongerencentrum in de buurt erbij te willen hebben. Relatief de grootste vraag naar extra jongerencentra komt uit de aandachtsgebieden in Lindenholt en Dukenburg en uit Oud-West. Een behoorlijk deel van de niet-bezoekers met belangstelling voor een extra jongerencentrum in de buurt heeft een voorkeur voor openingstijden *'s avonds in het weekend*. De niet-bezoekers lijken jongerencentra vooral te zien als gelegenheden om in de buurt uit te kunnen gaan. De wel-bezoekers noemen als gewenste openingstijden meer tijdstippen *door de week*, maar een deel van hen heeft ook behoefte aan openingsuren in het weekend.

6.4 Sporten

Sportdeelname toegenomen

In 2003 constateerden we dat de sportdeelname onder jongeren ten opzichte van 1999 was afgenomen. In 2008 zien we dat de sportdeelname bij de jeugd weer is gestegen.

³¹ Dit onderzoek is in opdracht van de Directie Inwoners uitgevoerd in het kader van de "onderbouwing omvang jongerenbeheer jongerenaccommodaties".

Tabel 13: sportdeelname

	1999	2003	2008
<i>10-11 jaar</i>			
sport wekelijks	88%	81%	85%
lid van sportclub	67%	69%	72%
<i>12-17 jaar</i>			
sport wekelijks	73%	70%	73%
lid van sportclub	55%	51%	61%

Net als bij de voorgaande meting is de sportdeelname het laagst bij *allochtone meisjes*. Wel is de sportdeelname bij deze groep toegenomen: 48% van de allochtone meisjes sport wekelijks (tegenover 39% in 2003) en 33% is lid van een sportclub (tegenover 23% in 2003). Ook bij *allochtone jongens* is de sportdeelname toegenomen, maar de sportdeelname bij deze groep is nog steeds iets lager dan bij de autochtone jongens.

Bekend is dat sportdeelname sterk samenhangt met opleidingsniveau. Daarbij aansluitend zien we dat vmbo-leerlingen minder aan sport doen dan havo-/vwo-leerlingen: van de vmbo-leerlingen sport 64% wekelijks tegenover 81% van de havo-/vwo-leerlingen. En van de vmbo-leerlingen is 51% lid van een sportclub, tegenover 71% van de havo-/vwo-leerlingen. Wel is het aandeel sportclubleden sinds 2003 bij de vmbo-leerlingen sterker toegenomen dan bij de havo-/vwo-leerlingen.

Bij de sportstimulering richt de gemeente zich met nadruk op jongeren in aandachtsgebieden. Zowel in die aandachtsgebieden als in de niet-aandachtsgebieden blijkt de sportdeelname bij de jeugd te zijn toegenomen. In de aandachtsgebieden is het aandeel sportclubleden naar verhouding wat sterker gestegen. Zo is het percentage sportclubleden onder de 10-11-jarigen in de aandachtsgebieden gestegen van 59% in 2003 naar 63% in 2008 en in de niet-aandachtsgebieden van 78% naar 80%. Verderop in deze paragraaf is beschreven dat sportstimuleringsactiviteiten relatief veel effect hebben in aandachtsgebieden.

Minder jongeren skaten

Bij de 12-17-jarigen is het aandeel dat in het afgelopen jaar geskatet heeft gedaald van 15% in 2003 naar 6% in 2008. Ook 10-11-jarigen zijn wat minder gaan skaten (24% in 2003 en 19% in 2008).

Bij de 10-11-jarigen zien we dat ze in het voorgaande jaar aan meer verschillende soorten sport deelgenomen hebben dan bij de meting in 2003. Dat zal onder meer te maken hebben met de uitbreiding van sportstimuleringsactiviteiten op basisscholen. Leerlingen krijgen bijvoorbeeld de kans om bij verschillende sportclubs proeftrainingen te volgen.

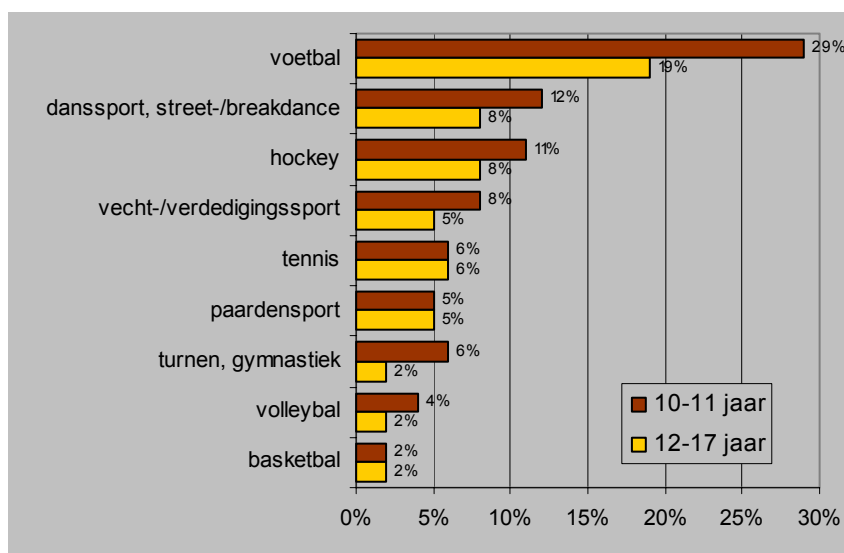
Voetbal en hockey in clubverband in de lift

De populairste clubsporten bij de jongeren zijn voetbal, dansen en hockey.

Het aandeel 10-11-jarigen dat lid is van een voetbalclub is gestegen van 17% in 2003 naar 29% in 2008. Het aandeel dat lid is van een tennisclub is gedaald van 13% naar 6%. Ook bij de 12-17-jarigen is het percentage leden van voetbalclubs gestegen, maar niet zo sterk als bij de 10-11-jarigen (van 15% in 2003 naar 19% in 2008). Verder zijn

meer 12-17-jarigen lid van een hockeyclub (gestegen van 4% in 2003 naar 8% in 2008). Het percentage tennisclubleden is in deze leeftijdscategorie stabiel (6%). Bij de andere sporten is het percentage jongeren dat lid is van een sportclub vrij stabiel (zie Figuur 7).

Figuur 7: percentage sportclubleden onder jongeren naar sport

Er is sprake van grote verschillen naar geslacht: voetbal en vecht-/verdedigingssporten zijn meer jongenssporten en danssport, turnen/gymnastiek en paardensport zijn meer meisjessporten.

Diverse belemmeringen voor het lid worden van een sportclub

Jongeren van 10 en 11 jaar, die geen lid van een sportclub zijn, hebben daarvoor met name de volgende redenen aangekruist: 'ik sport liever op veldjes/pleintjes in de buurt' en 'ik heb geen tijd'. Bij de 12-17-jarigen zijn dat 'ik heb geen tijd' en 'ik heb geen zin om iedere week te trainen en competitie te spelen'. Verder heeft 10% van de 10-11-jarigen en 6% van de 12-17-jarigen, die niet bij een sportclub zitten, aangekruist dat de ouders het niet kunnen betalen. Bij jongeren in aandachtsgebieden, waar relatief veel huishoudens met een laag inkomen wonen, speelt deze belemmering vaker dan bij jongeren in de overige wijken.

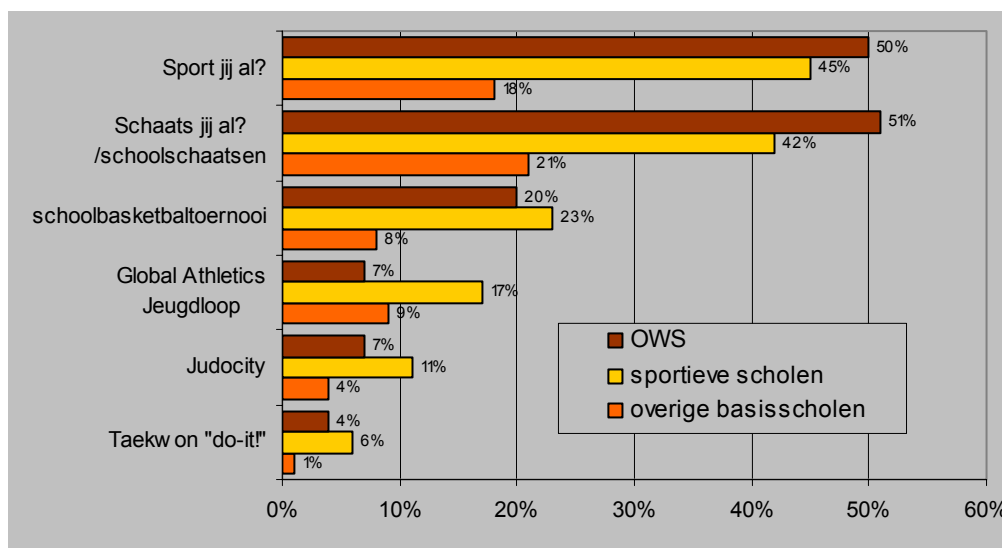
Effect van sportstimuleringsmaatregelen is relatief groot in aandachtsgebieden en bij niet-westerse allochtonen

Aan de 10-11-jarigen zijn vragen voorgelegd over zes sportstimuleringsactiviteiten van Sportservice Nijmegen: Sport jij al? (kennismaken met sport voor basisscholieren), Schaats jij al?/schoolschaatsen, Nijmegen Global Athletics Jeugdloop, Taekwon "do-it", Judocity en het schoolbasketbaltoernooi.

Driekwart van de basisschoolleerlingen (10-11 jaar) kent één of meer van de zes door Sportservice Nijmegen georganiseerde sportstimuleringsactiviteiten; 55% van alle leerlingen (10-11 jaar) heeft aan één of meer van die activiteiten deelgenomen. Op open wijk scholen (gelegen in aandachtsgebieden) en sportieve scholen (gelegen in zowel aandachtsgebieden als overige wijken) vindt relatief veel sportstimulering plaats.

Zowel voor de open wijkscholen als voor de sportieve scholen geldt dat ruim driekwart van de leerlingen aan één of meer sportstimuleringsactiviteiten deelgenomen heeft, tegenover 42% van de leerlingen op de overige basisscholen. Vijf basisscholen zijn zowel open wijkschool als sportieve school. Op die scholen is het percentage deelnemers het hoogst (87%).

Figuur 8: percentage basisschooll leerlingen (10-11 jaar) dat deelneemt aan sportstimuleringsactiviteiten van Sportservice Nijmegen

Sport jij al? en *Schaats jij al?/schoolschaatsen* zijn de activiteiten waar naar verhouding de meeste kinderen aan deelgenomen hebben.

Voor 13% van de 10-11-jarige deelnemers aan de sportstimuleringsactiviteiten geldt dat ze naar aanleiding van die activiteiten lid van een sportclub geworden zijn. Bij kinderen uit de aandachtsgebieden en niet-westerse allochtone kinderen zien we hogere percentages:

- 20% van de deelnemende kinderen uit de aandachtsgebieden is bij een sportclub gegaan (tegenover 6% van de deelnemende kinderen uit de overige wijken);
- ruim een kwart van de deelnemende niet-westerse allochtone kinderen is bij een sportclub gegaan (tegenover 8% van de deelnemende autochtone kinderen).

Hierbij aansluitend zien we dat deelnemers aan sportstimuleringsactiviteiten op open wijkscholen - gelegen in de aandachtsgebieden - vaker lid van een sportclub worden dan de deelnemers op de niet-open wijkscholen.

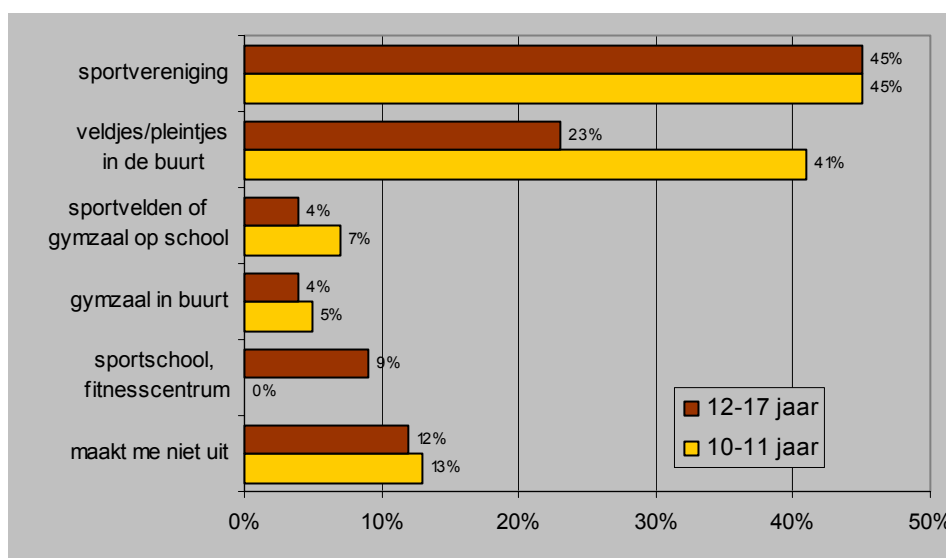
Bij de 12-17-jarigen is gevraagd naar Go4action (kennismaken met sport voor het voortgezet onderwijs). Van de leerlingen in het voortgezet onderwijs heeft 15% gehoord van Go4action; 7% van de leerlingen heeft eraan deelgenomen. Voor 12% van de deelnemers aan Go4action geldt dat ze vervolgens deelgenomen hebben aan proeftrainingen bij sportclubs en daarna lid van een club geworden zijn. Van de deelnemende jongeren uit de aandachtsgebieden en de deelnemende niet-westerse allochtone jongeren zijn grotere percentages bij een sportclub gegaan (17 respectievelijk 33%).

Sportstimulering blijkt dus het meeste op te leveren in gebieden en bij groepen waar de sportdeelname relatief laag is. Daarbij hoort wel een kanttekening. Binnen de groep allochtone jongeren - zowel in de categorie 10-11 jaar als in de categorie 12-17 jaar - lijkt het effect van de sportstimulering groter bij de allochtone *jongens* dan bij de allochtone *meisjes*.

Buiten schooltijd sporten jongeren het liefst bij sportclubs en op veldjes/pleintjes in de buurt

Gevraagd is naar de fijnste plekken om *buiten schooltijd* te sporten. De jongeren mochten twee soorten plekken aankruisen. Als fijnste plekken hebben veel jongeren de 'sportvereniging' en 'veldjes en pleintjes in de buurt' aangekruist. Een relatief klein deel heeft de 'gymzaal in de buurt' en de 'sportvelden/gymzaal op school' aangekruist.

Figuur 9: fijnste plekken om buiten schooltijd te sporten

Groep jongeren die onder begeleiding wil sporten net zo groot als groep die dat niet wil

Aan de jongeren is gevraagd of ze buiten schooltijd het liefst met of zonder een volwassen begeleider erbij willen sporten. Circa 30% van de 10-17-jarigen wil na schooltijd het liefst zonder volwassen begeleiders erbij sporten; eveneens 30% wil na schooltijd het liefst met volwassen begeleiders erbij sporten. Die laatste groep wil merendeels deskundige begeleiding (trainers, sport-/gymleraren). Weinig jongeren geven aan onder begeleiding van een ouder of een jongerenwerker te willen sporten.

Deel van de 10-11-jarigen heeft geen zwemdiploma

Het percentage 10-11-jarigen zonder zwemdiploma is gedaald van 11% in 2003 naar 9% in 2008. Bij de *niet-westerse allochtone jongens en meisjes* in deze leeftijdscategorie is het aandeel zonder zwemdiploma duidelijk groter (25 respectievelijk 27% tegenover 4% bij de *autochtone 10-11-jarigen*).

6.5 Cultuurdeelname

Veel jongeren bezoeken culturele voorstellingen

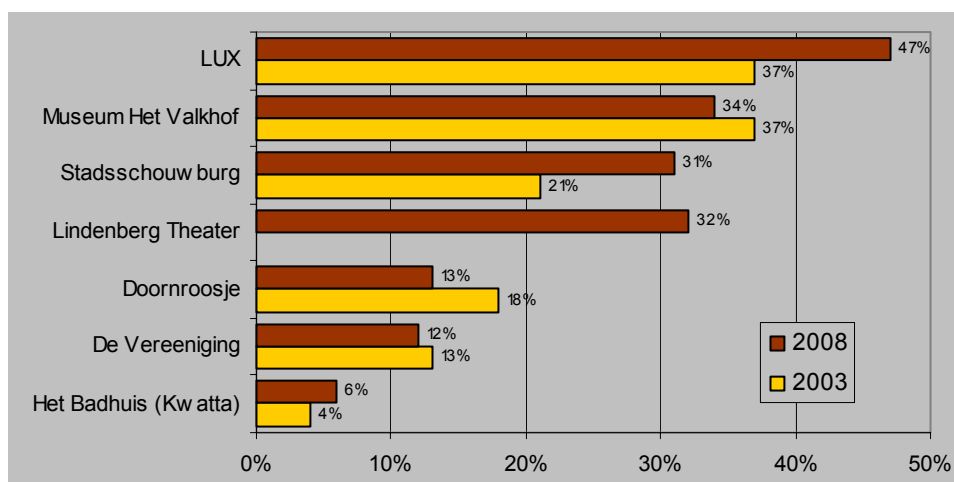
Van de jongeren van 12 t/m 17 jaar bezoekt 86% in 1 jaar tijd minimaal 1 culturele voorstelling. In 2003 was dat 89%. Meer dan driekwart bezoekt filmvoorstellingen. Musicals, popconcerten, dance-activiteiten en toneelvoorstellingen worden door 10 tot 20% van de jongeren bezocht. Voor andere genres hebben kleinere percentages jongeren belangstelling.

Bekend is dat cultuurdeelname sterk samenhangt met opleidingsniveau. Daarbij aansluitend zien we dat jongeren op het vmbo minder naar culturele voorstellingen gaan dan havo-/vwo-leerlingen. Dit zien we het sterkst bij cabaret en musicals, maar bijvoorbeeld ook bij popconcerten, toneelvoorstellingen en filmvoorstellingen. Ook niet-westerse allochtone jongeren gaan minder naar musicals en cabaret. Bij andere genres zijn de verschillen tussen allochtone en autochtone jongeren kleiner, zoals bij popconcerten, toneelvoorstellingen, filmvoorstellingen en dance.

Bijna 70% van de jongeren bezoekt in 1 jaar tijd minimaal 1 van de gesubsidieerde podia (Stadsschouwburg, De Vereeniging, Doornroosje, Lindenberg Theater en LUX). Van de vmbo-leerlingen bezoekt 59% 1 of meer podia, en van de havo-/vwo leerlingen 83%. Ook van de niet-westerse allochtone jongeren gaat een kleiner deel naar de podia (60% tegenover 72% van de autochtone jongeren).

In de aandachtsgebieden wonen relatief veel vmbo-leerlingen en niet-westerse allochtone jongeren. Dat verklaart mede waarom in die gebieden minder jongeren culturele voorstellingen en podia bezoeken.

Figuur 10: percentage 12-17-jarigen dat in afgelopen jaar culturele instellingen bezocht

In vergelijking met 2003 zijn er nu meer jongeren die het afgelopen jaar LUX bezocht hebben (47%). Hetzelfde geldt voor de Stadsschouwburg (31%). Doornroosje trekt wat minder 12-17-jarigen dan in 2003 (13%).

Voor het Lindenberg Theater kunnen we niet vergelijken met 2003. Dit theater ontstond door de fusie tussen De Lindenberg en Het Steigertheater en ging in oktober 2006 open.

De bekendheid van de culturele instellingen is sinds 2003 niet veel veranderd. Het minst bekend is het Badhuis met daarin jeugdtheatergezelschap Kwatta (bekend bij 66%).

De overige instellingen zijn bij 75% (De Vereeniging) tot 96% (Museum Het Valkhof) bekend.

De kosten zijn de belangrijkste belemmering voor het vaker bezoeken van culturele voorstellingen (aangekruist door 24%), gevolgd door een gebrek aan tijd (18%) en een tekort aan leuke voorstellingen (8%). Bijna de helft van de 12-17-jarigen wil niet vaker naar culturele voorstellingen gaan dan men nu gaat.

Opvallend is dat jongeren in de aandachtsgebieden de kosten minder vaak als bezoekbelemmering noemen dan jongeren in de overige gebieden. In de aandachtsgebieden wonen relatief veel huishoudens met een laag inkomen.

Afname bereik bibliotheek onder 12-17-jarigen

Sinds schooljaar 2006-2007 hebben veel leerlingen in het voortgezet onderwijs de Cultuurpas *C4J* ontvangen. Met deze gratis pas zijn zij automatisch lid van de bibliotheek en kunnen ze korting krijgen bij diverse culturele instellingen in Nijmegen. In de Jeugdmonitor-vragenlijst heeft 78% van de vo-leerlingen aangegeven zo'n pas in bezit te hebben.

De pas heeft niet kunnen zorgen voor een stabilisering van het bereik van de bibliotheek onder de 12-17-jarigen: in 2003 gaf 85% aan de bibliotheek te bezoeken en nu is dat 73% (zie Tabel 14). Ruim een kwart van de bezitters van de cultuurpas geeft aan deze pas nooit te gebruiken. De rest de pasbezitters gebruikt deze of alleen als bibliotheekpas (25%), of alleen als kortingspas (16%) of voor beide doeleinden (32%).

De afname van het bibliotheekbezoek bij de 12-17-jarigen vertaalt zich niet in een afname van het percentage boekenlezers: net als in 2003 geeft ruim twee derde van de 12-17-jarigen aan in de vrije tijd wel eens boeken te lezen. Bij de vmbo-leerlingen ligt het percentage bibliotheekbezoekers en boekenlezers lager dan bij de havo-/vwo-leerlingen. Bij de niet-westerse allochtone vo-leerlingen is het percentage bibliotheekbezoekers wat hoger dan bij de autochtone vo-leerlingen, maar voor het percentage boekenlezers zien we geen verschil tussen beide groepen.

Tabel 14: bibliotheekbezoek en leesgedrag

	2003	2008
<i>10-11 jaar</i>		
maakt gebruik van bibliotheek	92%	89%
leest in vrije tijd wel eens een boek	91%	85%
<i>12-17 jaar</i>		
maakt gebruik van bibliotheek	85%	73%
leest in vrije tijd wel eens een boek	69%	67%

Bij de 10-11-jarigen is het aandeel boekenlezers wél wat afgenomen (van 91% in 2003 naar 85% in 2008). Het aandeel bibliotheekgebruikers binnen deze leeftijdscategorie is vrij stabiel.

Deelname aan lessen kunstzinnige vorming buiten school toegenomen

Van de 10- en 11-jarigen volgt 36% *buiten school* les in creatieve activiteiten (bijvoorbeeld muziek-, dans-, toneel- of tekenles). In 2003 was dat 32%.

Bij de 12-17-jarigen is de stijging nog groter: van 14% in 2003 naar 22% in 2008. Het percentage dat les volgt bij de Lindenberg lijkt iets te zijn gedaald³², maar het aandeel dat les volgt bij een privé-leraar of -lerares is gestegen. Havo-/vwo-leerlingen nemen duidelijk meer deel aan kunstzinnige vorming buiten schooltijd (32% tegenover 13% van de vmbo-leerlingen). Ook autochtone jongeren nemen er meer aan deel (25% van de 12-17-jarige autochtonen tegenover 15% van de 12-17-jarige niet-westerse allochtonen).

Van de 10-11-jarigen zit 22% in een band, koor, dansgroep, toneelgroep of ander creatief gezelschap. Bij de 12-17-jarigen geldt dat voor 15%. Van de vmbo-leerlingen maakt een kleiner percentage deel uit van creatieve gezelschappen, maar tussen allochtone en autochtone jongeren is er op dit punt weinig verschil.

Aansluitend bij de bevindingen hierboven zien we dat jongeren in de aandachtsgebieden minder vaak *buiten school* les in de creatieve activiteiten volgen dan jongeren in de niet-aandachtsgebieden. Ook maken ze minder vaak deel uit van een band, koor, dansgroep, toneelgroep of ander creatief gezelschap (zie Tabel 15).

Daar staat tegenover dat het percentage 10-11-jarigen dat *op school na schooltijd* deelneemt aan creatieve activiteiten in de aandachtsgebieden hoger is dan in de overige gebieden. Op de open wijkscholen in die gebieden is er naar verhouding ook meer aanbod op dat vlak.

Tabel 15: deelname aan creatieve activiteiten, naar wel of niet woonachtig in aandachtsgebieden

	10-11-jarigen in aandachts- gebieden	10-11-jarigen in overige gebieden	12-17-jarigen in aandachts- gebieden	12-17-jarigen in overige gebieden
volgt <i>buiten school</i> les in creatieve activiteiten	24%	45%	15%	28%
maakt deel uit van een band, koor, dansgroep, toneelgroep, e.d.	17%	26%	11%	19%
volgt <i>op school na schooltijd</i> les in creatieve activiteiten	21%	11%	12%	16%

6.6 Vrijwillig jeugdwerk

Bereik vrijwillig jeugdwerk gemeten in 2007

In Nijmegen zijn er ruim 30 organisaties actief, die vrijwillig jeugdwerk bieden. Het gaat om scoutinggroepen, hobbyverenigingen en organisaties die door het jaar heen of in vakantietijd bouwdorpen of andere jeugdactiviteiten organiseren. In 2007 heeft de afdeling Onderzoek en Statistiek in opdracht van de Directie Inwoners een onderzoek

³² Cijfers van De Lindenberg geven een ander beeld. Daaruit blijkt dat het aantal 0-17-jarige cursisten uit Nijmegen sinds 2003 niet veel veranderd is.

onder deze organisaties uitgevoerd³³. Onder meer is in beeld gebracht hoeveel jongeren met het vrijwillig jeugdwerk bereikt worden.

De deelname aan de scouting blijkt in Nijmegen ongeveer even hoog te zijn als landelijk: circa 800 Nijmeegse jongeren zijn lid van een scoutinggroep (4% van alle jongeren in de leeftijdscategorie 5-16 jaar). De Nijmeegse scoutinggroepen hebben gemiddeld wat minder leden dan een doorsnee scoutinggroep in Nederland, maar in Nijmegen zijn relatief veel scoutinggroepen actief.

Met de activiteiten van hobbyverenigingen wordt circa 10% van de 5-16-jarigen bereikt; met bouwdorpen en andere vakantieactiviteiten circa 16%.

Voor veel vrijwillig jeugdwerk organisaties geldt dat ze relatief weinig niet-westerse allochtonen bereiken. De meeste vrijwillig jeugdwerk organisaties trekken vooral jongeren uit de wijken in de omgeving van de locaties waar de activiteiten plaatsvinden.

6.7 Uitgaan

Afname van het percentage 16-17-jarigen dat uitgaat

Van de 16-17-jarigen is 62% in de laatste 4 weken uit geweest. In 2003 ging een groter deel binnen deze leeftijdscategorie uit (74%). Bij de 14-15-jarigen daarentegen is het percentage uitgaanders gestegen van 46% in 2003 naar 50% in 2008. Bij de 12-13-jarigen is dit percentage ongeveer gelijk gebleven (circa 30%).

De 14-15-jarigen geven het meest aan dat ze vaker uit zouden willen gaan (65% tegenover 55% van de 16-17-jarigen en 41% van de 12-13-jarigen). De meest aangekruiste redenen waarom jongeren niet vaker uitgaan zijn:

- te weinig uitgaansmogelijkheden voor jongeren beneden de 18 jaar in het *centrum van Nijmegen* (aangekruist door 21% van alle 12-17-jarigen);
- te weinig uitgaansmogelijkheden voor jongeren beneden de 18 jaar in de *woonbuurt* (17%);
- ik mag niet van mijn ouders (17%).

6.8 Bijbaantjes en geld

Aandeel met een bijbaantje stabiel

Een derde van de 12-17-jarigen heeft een bijbaantje. Degenen met een bijbaantje zijn daar gemiddeld 7 uur per week mee bezig. De vorige metingen in 1999 en 2003 lieten ongeveer hetzelfde beeld zien.

Van de 16-17-jarigen heeft meer dan de helft een bijbaantje (56%). Gemiddeld zijn ze daar 10 uur per week mee bezig.

Van de autochtone jongeren heeft een groter deel een bijbaantje dan van de niet-westerse allochtone jongeren (40 respectievelijk 20%). Ook havo-/vwo-leerlingen hebben relatief vaak een bijbaantje.

Gemiddeld hebben 12-17-jarigen 79 euro per maand te besteden

Aan de jongeren (12-17 jaar) is gevraagd wat ze per maand te besteden hebben als ze het *zakgeld*, *kleedgeld* en *geld dat ze verdienen* bij elkaar optellen. Gemiddeld blijken ze €79 per maand te besteden te hebben. Dat is ongeveer evenveel als in 1999, maar wat minder dan in 2003.

³³ Inventarisatie vrijwillig Jeugdwerk, O&S, mei 2007.

Tabel 16: per maand te besteden bedrag, naar leeftijd

12 jaar	29 euro
13 jaar	39 euro
14 jaar	55 euro
15 jaar	74 euro
16 jaar	122 euro
17 jaar	179 euro
<i>TOTAAL</i>	<i>79 euro</i>

Opvallend is dat het gemiddelde te besteden bedrag iets hoger ligt bij jongeren in aandachtsgebieden dan bij jongeren in de overige gebieden. In de aandachtsgebieden wonen relatief veel huishoudens met een laag inkomen. Bovendien hebben jongeren in aandachtsgebieden minder vaak een bijbaantje (29% tegenover 38% van de jongeren in de overige gebieden). Ook bij de voorgaande metingen zagen we dit beeld.

Vier procent geeft aan veel geld tekort te komen

Ruim de helft van de 12-17-jarige jongeren (56%) houdt geld over om te sparen, 30% kan goed rondkomen met het geld dat men krijgt en verdient, maar houdt (bijna) niets over om te sparen en 14% komt geld tekort: 10% *een beetje* en 4% *veel*.

Veel geld tekort komen speelt relatief veel bij *allochtone jongeren* (9%). Ook komt het wat vaker voor bij *vmbo-leerlingen*, bij *jongeren zonder bijbaan* en bij *jongeren vanaf 15 jaar*.

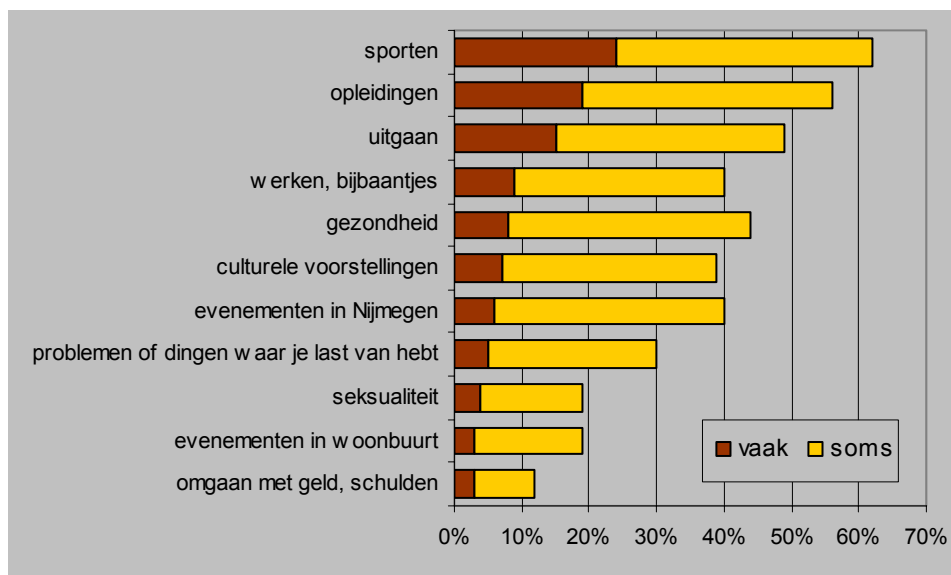
Aanvullend op deze gegevens blijkt uit E-MOVO dat 2% van de leerlingen in het voortgezet onderwijs meer dan 100 euro schuld heeft. Jongeren die weten aan te geven waar ze het geleende geld aan hebben uitgegeven, noemen met name: kleding, mobiele telefoon en uitgaan.

6.9 Informatie opzoeken op internet

In 2008 is de site *jongin.nijmegen.nl* van start gegaan. Op deze site voor de Nijmeegse jeugd staat informatie over allerlei onderwerpen. Met betrekking tot de site is via de Jeugdmonitor het volgende gepeild:

- over welke onderwerpen zoeken jongeren 'vaak' of 'soms' informatie op via internet?
- hebben ze belangstelling voor een website speciaal voor Nijmeegse jongeren?
- wat zijn de belangrijkste onderwerpen waar zo'n website aandacht aan zou moeten besteden?

Figuur 11: onderwerpen waarover jongeren informatie opzoeken via internet

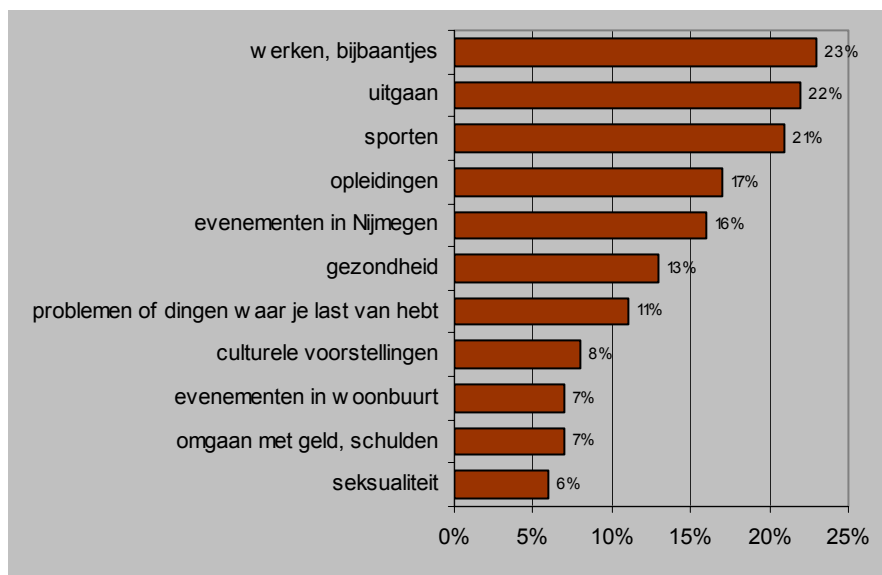
Sporten, opleidingen en *uitgaan* staan bovenaan in de lijst met onderwerpen waarover jongeren 'vaak' of 'soms' informatie op internet opzoeken.

Van de 12-17-jarigen kijkt 11% wel eens op de gemeentelijke website (www.nijmegen.nl). Dat doen ze onder meer voor schoolopdrachten, om foto's te zoeken of om nieuwsberichten te bekijken.

Een vijfde van de jongeren denkt de speciale jongerensite *jongin.nijmegen.nl* regelmatig te gaan bezoeken; 54% denkt de site *misschien* te gaan gebruiken. Circa een kwart denkt dat niet te gaan doen. Dit omdat men internet niet gebruikt voor het opzoeken van informatie of omdat er al genoeg sites zijn waar informatie over allerlei onderwerpen gevonden kan worden.

Figuur 12 geeft een beeld van de voorkeuren van jongeren m.b.t. onderwerpen voor de jongerensite. Die voorkeuren sluiten aan bij de onderwerpen waarover relatief veel jongeren informatie op internet opzoeken (zie Figuur 11).

Figuur 12: onderwerpen waar *jongin.nijmegen.nl* aandacht aan zou moeten besteden

6.10 Meedenken met bestuur

Het gemeentebestuur wil graag dat jongeren zich betrokken voelen bij onderwerpen binnen de lokale politiek. In dat verband is in de Jeugdmonitor gevraagd of ze belangstelling hebben om hun mening te laten horen over onderwerpen die in de lokale politiek spelen. Van de 12-17-jarigen heeft 14% deze vraag bevestigend beantwoord; nog eens 29% geeft aan 'een beetje' belangstelling te hebben; 57% heeft geen belangstelling.

De belangstelling om mee te denken met de lokale politiek is bij vmbo'ers bijna even groot als bij jongeren op de havo en het vwo. Niet-westerse allochtonen geven iets vaker aan belangstelling te hebben.

Gevraagd is ook *hoe* jongeren hun mening willen laten horen; 45% van degenen met belangstelling voor het meedenken over onderwerpen in de lokale politiek, heeft het volgende antwoord aangekruist: 'door samen met een groep jongeren in gesprek te gaan met mensen van de gemeente, wethouders of gemeenteraadsleden'. De andere drie antwoordcategorieën zijn door 25 tot 30% aangekruist: 'door met een groep jongeren daarover te praten en adviezen op te stellen', 'door het invullen van schriftelijke vragenlijsten' en 'door het invullen van vragenlijsten op internet'.